

2022

Raport o stanie Gminy Lisewo w 2022 r.

**Jakub
Kochowicz
Wójt Gminy**

Gmina Lisewo
ul. Chełmińska 2
86-230 Lisewo

tel. 56 676 86 14
fax. 56 676 86 14 wew. 32
email: urządgminy@lisewo.com

2023-05-31

Znajdź nas na Facebooku: Gmina Lisewo

Wstęp

Szanowni Państwo,

niniejszy dokument przedkładam Państwu już po raz piąty. Tym razem postanowiłem przygotować go w formie skróconej. Mam więc nadzieję, że przełoży się to na większe zainteresowanie i przejrzystość sprawozdania.

Raport o stanie Gminy Lisewo za 2022 r. jest swego rodzaju podsumowaniem realizacji zadań, przedsięwzięć i inwestycji realizowanych przez samorząd w ubiegłym roku. Zdarzają się w nim również nawiązania do wielu niezależnych inicjatyw, ponieważ uważam, że tego typu projekty są filarem samorządności i należy się nimi chwalić.

Osobiście jestem bardzo dumny z tego, skąd pochodzę oraz przede wszystkim z tego, jak wspaniali ludzie mnie otaczają. Nasza gmina pięknieje i z roku na rok infrastruktura publiczna we wszystkich miejscowościach znacząco się poprawia. Dzięki temu żyje się nam lepiej, choć zdaję sobie sprawę, że nikogo z nas nie omijają też problemy.

Jako społeczeństwo w 2022 r. udowodniliśmy, że jesteśmy solidarną wspólnotą ludzi wrażliwych na drugiego człowieka. Tym większą mam więc satysfakcję z wykonywanej pracy, którą traktuję jako swoją misję. Wierzę też mocno w to, co robię i dzięki Państwu w ciężkich chwilach mam skąd czerpać dodatkową siłę.

Lektura zapewne uzmysłowi Państwu, jak szeroka jest sfera wykonywanych zadań publicznych i jak różnorodne kwestie się z nią wiążą. Naszą codzienność kształtują bowiem rozmaite czynniki, na które najczęściej nie mamy żadnego wpływu. O tym wszystkim również przeczytanie Państwo w prezentowanym dokumencie.

Raport o stanie Gminy Lisewo za 2022 r. został opracowany zgodnie z ustawą z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym. Ufam, że będzie on podstawą do obiektywnego dialogu na temat przyszłości Gminy Lisewo.

Serdecznie Państwu polecam lekturę dokumentu i liczę na Państwa udział w debacie.

Wójt Gminy Lisewo

Jakub Kochowicz

Lisewo, 31 maja 2023 r.

Spis treści

	WSTĘP	2
I	INFORMACJE OGÓLNE	4
I.1	Lokalizacja	4
I.2	Ludność	5
I.3	Bezrobocie	8
I.4	Działalność gospodarcza	9
II	INFORMACJE FINANSOWE I INWESTYCJE	11
II.1	Budżet	11
II.2	Inwestycje	13
III	FUNDUSZ SOŁECKI	17
IV	REALIZACJA STRATEGII I PROGRAMÓW	20
IV.1	Strategia Rozwoju Gminy Lisewo 2017- 2030	20
IV.2	Plan Gospodarki Niskoemisyjnej	22
IV.3	Lokalny Program Rewitalizacji	22
IV.4	Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Gminy Lisewo	24
IV.5	Miejscowe Plany Zagospodarowania Przestrzennego	24
V	REALIZACJA UCHWAŁ RADY GMINY	25
VI	DZIAŁALNOŚĆ JEDNOSTEK ORGANIZACYJNYCH GMINY	27
VI.1	Gminne Usługi Wodno-Kanalizacyjne w Lisewie	27
VI.2	Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Lisewie	29
VI.3	Gminny Ośrodek Zdrowia w Lisewie	32
VI.4	Gminna Biblioteka Publiczna w Lisewie	33
VI.5	Szkoły	37
VI.6	Zakład Aktywności Zawodowej w Drzonowie	39
VII	POZOSTAŁA DZIAŁALNOŚĆ	41
VII.1	Ochrona środowiska	41
VII.2	Ochotnicze Straże Pożarne	44
VII.3	Współpraca z organizacjami pozarządowymi	46
VII.4	Sport	48
VII.5	Wydarzenia kulturalne, społeczne, wyróżnienia i projekty	51
VII.6	Wsparcie dla Ukrainy	58
VII.7	Zmiany w Urzędzie Gminy w Lisewie	60
	PODSUMOWANIE	61

I. Informacje ogólne

I.1. Lokalizacja

Gmina Lisewo usytuowana jest w środkowej części województwa kujawsko-pomorskiego, w powiecie chełmińskim. Jej powierzchnia wynosi 8631 ha, stanowi to 16,34% powierzchni powiatu. Graniczy z gminami: Stolno i Papowo Biskupie (powiat chełmiński), Płużnica (powiat wąbrzeski) i Chełmża (powiat toruński).

Gmina podzielona jest na 18 sołectw, które zamieszkuje 4950 osób (stan na dzień 31.12.2022 r.); a średnia gęstość zaludnienia wynosi ok. 58 mieszkańców/km kwadratowy. Bezczennym bogactwem gminy są niewątpliwie jej mieszkańcy. Działające tu stowarzyszenia i grupy nieformalne skupiają ludzi w różnym wieku, począwszy od młodzieży po seniorów.

Przez teren gminy przebiega odcinek Autostrady A-1 o długości 7,5 km. Zlokalizowany w Lisewie węzeł autostradowy pozwala na szybki wjazd na autostradę i zapewnia wygodną komunikację w kierunkach Północ-Południe. Dodatkowo stwarza możliwość usytuowania w jego obrębie obiektów handlowych, magazynowych i produkcji nieuciążliwej. Wieś Lisewo – największa w gminie – leży na ważnym szlaku komunikacyjnym w europejskim korytarzu transportowym. Od Torunia oddalona jest o 33 km. Najbliżej położonymi miastami są Chełmża – oddalona o 15 km, Wąbrzeźno – oddalona o 17 km oraz Chełmno – oddalona o 20 km.

Lasy stanowią zaledwie 0,3 % powierzchni gminy. Tym samym system zieleni i zasoby przyrodnicze nie są bogate. Znajduje się tu kilka parków podworskich wpisanych do rejestru zabytków, lecz tylko jeden jest własnością gminy. Na terenie gminy występuje też 6 jezior, z których największe – Jezioro Kornatowskie ma powierzchnię niemalże 50 ha. Gmina posiada liczne zabytki o dużym znaczeniu historycznym (np. ruiny zamku krzyżackiego w Lipienku, rzymskokatolicki kościół parafialny z XIII wieku w Lisewie). Znajdują się tu dwa gospodarstwa agroturystyczne (w Bartlewie i Linowcu), a w ciągu całego roku organizowane są interesujące imprezy kulturalne i sportowe (np. Dni Lisewa połączone z Biegiem Jaszczurczym).

Gmina posiada znakomicie rozbudowaną sieć sklepów oraz zakładów usługowych m.in. zakład mięsny, piekarnie, stację benzynową, stację kontroli pojazdów, punkty obsługi dla rolnictwa, kwaciarnie, restauracje, cukiernię, punkty apteczne, zakłady fryzjerskie, wytwórnię wyrobów z włókien poliestrowych. Działają tu również: Spółdzielnia Mleczarska, Spółdzielnia Mieszkaniowa, Gminna Spółdzielnia „Samopomoc Chłopska” i Oddział Nicolaus Banku w Toruniu. Z bazy sklepowo – usługowej korzystają nie tylko mieszkańcy, ale także osoby z sąsiednich gmin i powiatów.

Źródło fot.: Pixabay.com

Gmina Lisewo ma tylko częściowo charakter rolniczy i choć użytki rolne stanowią 88% jej powierzchni to nie można powiedzieć, że mieszkańcy utrzymują się wyłącznie z rolnictwa. Przeważają tu gospodarstwa indywidualne, a w uprawach rolnych dominują zboża oraz rzepak. W hodowli najwyższy odsetek zajmują trzoda chlewna i bydło. Gleby klas III i IVa stanowią 60 % areалу gminy.

I.2. Ludność

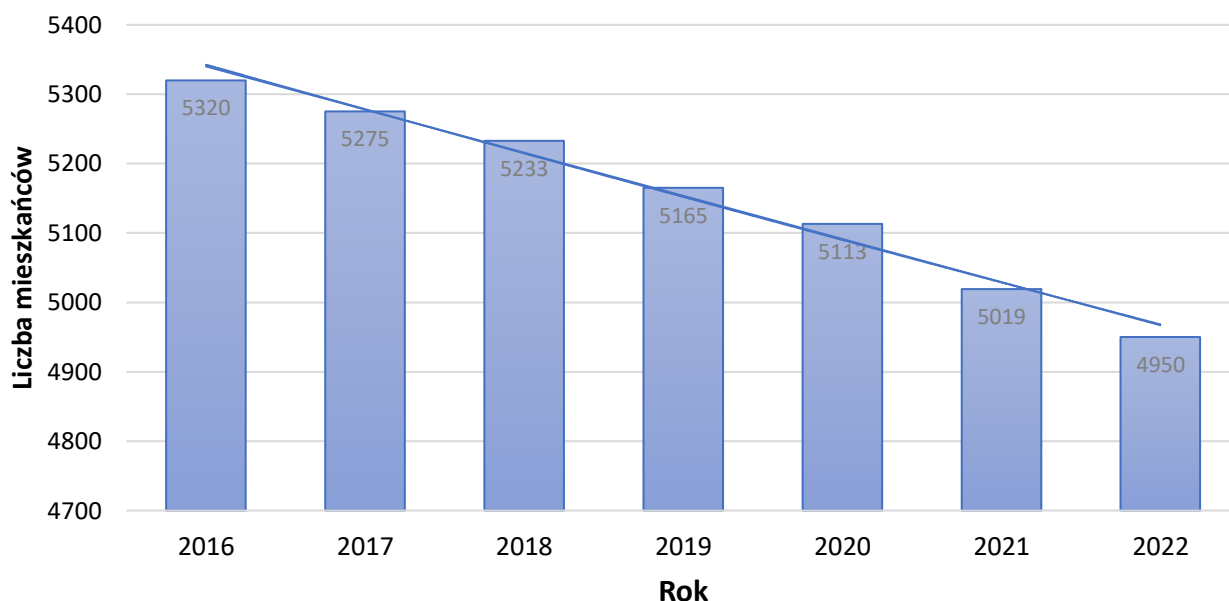
Według stanu na 31 grudnia 2022 r., liczba ludności Gminy Lisewo wyniosła 4950 osób (ewidencja ludności), z czego 50,2 % stanowiły kobiety, a 49,8 % mężczyźni.

Liczba mieszkańców w poszczególnych sołectwach (stan na dzień 31.12.2022 r.):

Lp.	Sołectwo	Liczba mieszkańców	Liczba kobiet	Liczba mężczyzn
1.	Bartlewo	250	118	132
2.	Błachta	94	44	50
3.	Chrusty	112	61	51
4.	Drzonowo	128	58	70
5.	Kamlarki	178	83	95
6.	Kornatowo	326	165	161
7.	Krajęcín	85	38	47
8.	Krusin	269	125	144
9.	Linowiec	192	100	92
10.	Lipienek	322	153	169
11.	Lisewo	1606	835	771
12.	Malankowo	266	133	133
13.	Mgoszcz	388	208	180
14.	Piątkowo	107	52	55
15.	Pniewite	337	176	161
16.	Strucoń	82	38	44
17.	Tytlewo	118	57	61
18.	Wierzbowo	90	42	48
	Gmina	4950	2486	2464

Źródło: Urząd Stanu Cywilnego w Lisewie

Liczba ludności w Gminie Lisewo na przestrzeni lat 2016 - 2022

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z Urzędu Stanu Cywilnego w Lisewie.

Powyższy wykres przedstawia niepokojący trend. Liczba mieszkańców Gminy Lisewo zmniejszała się na przestrzeni ostatnich 7 lat. W ostatnim roku liczba mieszkańców spadła o 69 osób, co tylko potwierdza trend spadkowy. Powstrzymanie tego zjawiska będzie wielkim wyzwaniem dla samorządu.

Gęstość zaludnienia w Gminie Lisewo w latach 2015 - 2022

Rok	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022
Wartość	62	61	61	61	60	60	59	58

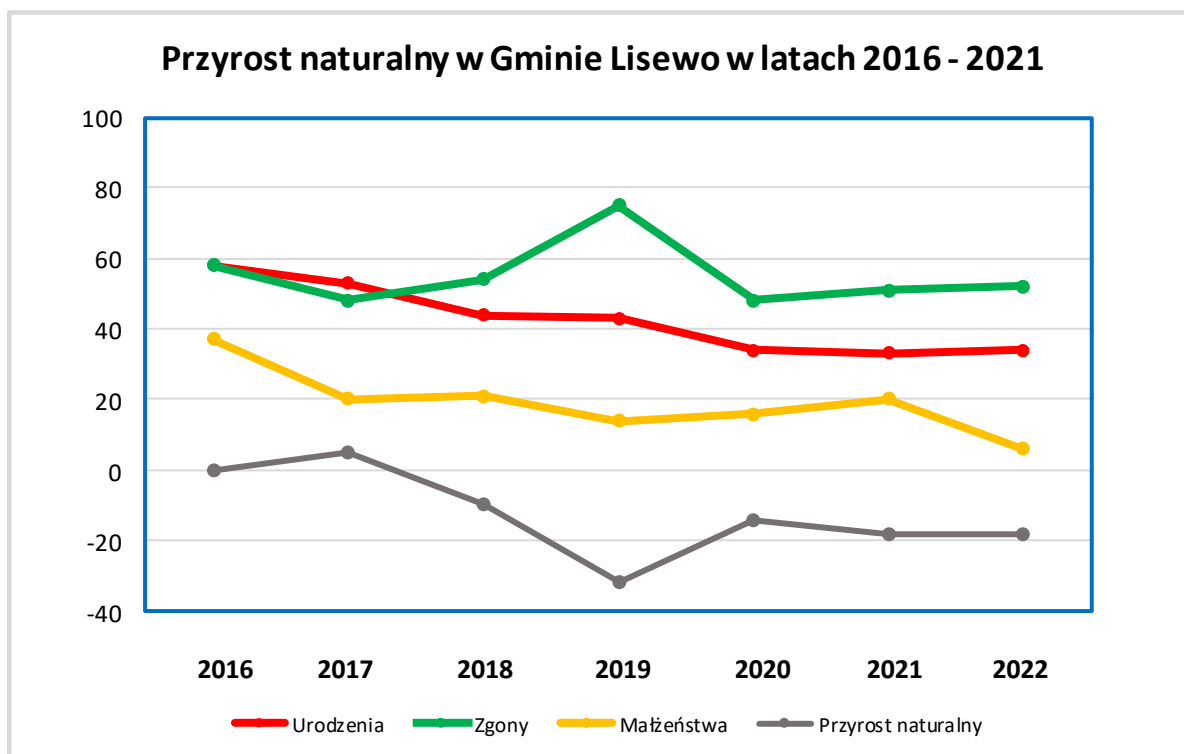
Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z GUS oraz USC.

Gęstość zaludnienia w Gminie Lisewo także regularnie spada. Na powyższą sytuację składa się przede wszystkim ujemny przyrost naturalny oraz migracja ludności. Odpływ mieszkańców przez lata spowodowany był brakiem możliwości osiedlenia się na sporej części gminy. Niepokojący trend należy zahamować i podjąć działania zmierzające do zwiększenia liczby ludności na terenie Gminy. Obecnie, dzięki przemyślanemu planowaniu przestrzennemu, mamy na to duże szanse. Podaż działek budowlanych regularnie się zwiększa. Kolejne tereny są „uwalniane” spod produkcji rolnej i buduje się na nich domy jednorodzinne.

Dane statyczne z Urzędu Stanu Cywilnego w Lisewie za 2022 rok:

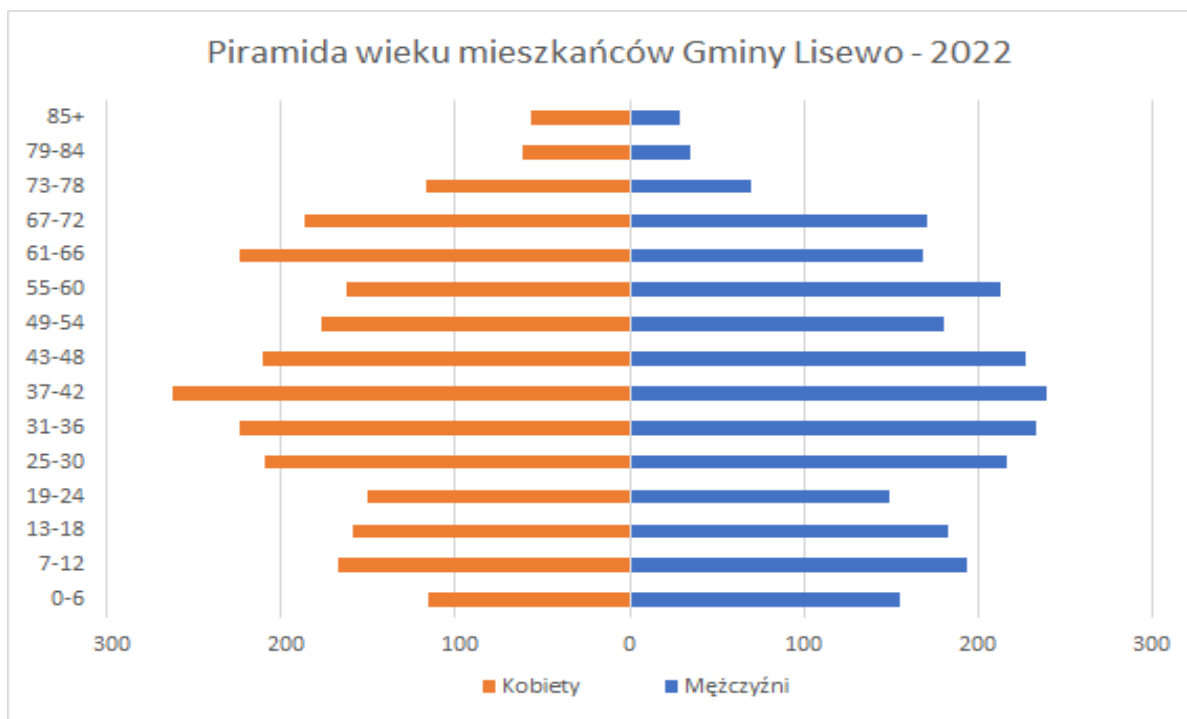
- Liczba urodzeń: 34.
- Liczba zgonów: 52.
- Liczba osób, które zawarły w 2022 związek małżeński: 27.
- 6 par obchodziło Jubileusz „Złotych Godów” tj. 50 –lecia pożycia małżeńskiego,
- Najstarsza mieszkanka Gminy Lisewo w 2022 r. ukończyła 99 lat, a mieszkaniec 98.

Przyrost naturalny w latach 2016 – 2022 przedstawiono na poniższym wykresie.

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z Urzędu Stanu Cywilnego w Lisewie.

Gmina Lisewo w dalszym ciągu ma ujemny przyrost naturalny. W 2022 roku odnotowano również spadek liczby zawartych małżeństw w Urzędzie Stanu Cywilnego w Lisewie.

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z Urzędu Stanu Cywilnego w Lisewie.

Piramida wieku i płci jest graficznym odzwierciedleniem struktury wiekowej społeczeństwa i daje wiele informacji o ewentualnym starzeniu się społeczeństwa. Jej kształt wskazuje jaki typ społeczeństwa reprezentujemy.

Według danych za 2022 r. możemy stwierdzić, że Gmina Lisewo na tę chwilę prezentuje typ zastojowy, ponieważ piramida przyjmuje kształt zbliżony do dzwonu, w której wszystkie grupy wiekowe są do siebie zbliżone ilościowo. Jednakże w miarę upływu czasu może się okazać (i zapewne tak będzie), że zbliżymy się do typu regresywnego. Potwierdzają to liczne dane ewidencyjne, z których wynika, iż liczba ludności w wieku powyżej 70 roku życia w naszej gminie stale wzrasta, a liczba dzieci i młodzieży maleje. Co ciekawe, wypustki i wycięcia widoczne w kształcie piramidy oznaczają wyże i niże demograficzne.

I.3. Bezrobocie

Według stanu na 31 grudnia 2022 r. w Gminie Lisewo było 153 osób bezrobotnych, z czego 74 to mężczyźni, a 79 kobiety (to mniej aż o 21 osób w stosunku do 2021 r.). Stopa bezrobocia w grudniu 2022 r. dla Powiatu Chełmińskiego wyniosła 12,9 % (w stosunku do 2021 r. to wzrost o 1,4 %).

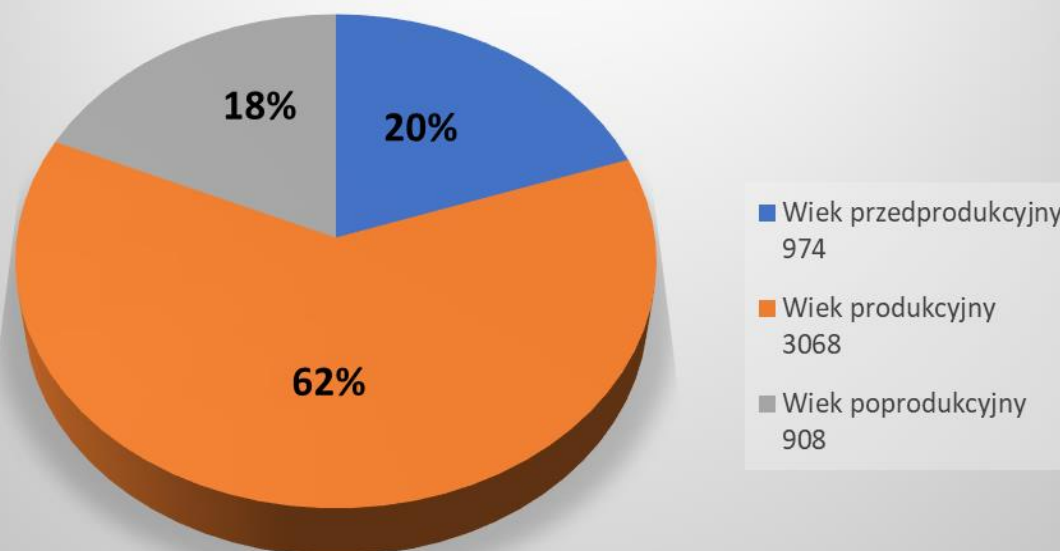
Niestety nie dysponujemy na tę chwilę danymi dot. stopy bezrobocia dla szczebla gminnego (GUS jeszcze ich nie opublikował). Niemniej, liczba bezrobotnych w gminie zmniejszyła się w stosunku do ubiegłego roku, co za tym idzie możemy spodziewać się spadku stopy bezrobocia na koniec 2022 r.

Źródło: GUS, polskawliczbach.pl

Gmina Lisewo w 2022 roku organizowała kilka form wsparcia osób bezrobotnych organizując różne sposoby aktywizacji. W Urzędzie Gminy w Lisewie zaktywizowano zawodowo 20 osób (w ramach współpracy z Powiatowym Urzędem Pracy w Chełmnie). W czerwcu 2022 r. zakończyła się realizacja projektu pt.: „Aktywizacja społeczno - zawodowa w Gminie Lisewo”, w ramach którego 15 osób bezrobotnych lub biernych zawodowo wzięło udział w kursach zawodowych i szkoleniach podnoszących kwalifikacje, z czego aż 5 osób podjęło zatrudnienie bezpośrednio po ukończeniu projektu.

Zdolność do pracy zarobkowej wśród mieszkańców Gminy Lisewo w 2022 roku*

* do wykresu przyjęto wiek poprodukcyjny powyżej 60 lat dla kobiet i powyżej 65 lat dla mężczyzn.

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z Urzędu Stanu Cywilnego w Lisewie.

Osoby do 17-ego roku życia stanowią obecnie 20% całej populacji, podczas, gdy jeszcze w 1995 r. stanowiły 27%. Osoby w wieku poprodukcyjnym to 18% całej populacji, podczas gdy niecałe trzy dekady temu stanowiły 14%. Co za tym idzie, stale maleje liczba osób w wieku produkcyjnym (w 2018 r. – 3295, w 2019 r. - 3235, w 2020 r. - 3184, w 2021 r. - 3128).

Gmina Lisewo powoli się starzeje i z upływem lat proces ten przebiegać będzie coraz szybciej. Co ważne, wskazany problem będzie po części warunkował rozwój gminy i decyzje podejmowane przez władze w przyszłości, zarówno w krótszej i dłuższej perspektywie. Szybkie tempo starzenia się ludności będzie stanowiło wyzwanie dla lokalnej polityki społecznej, ale także ochrony zdrowia i rynku pracy (czyli szerzej – gospodarki). Wpłynie bezpośrednio na stan finansów gminy i jej możliwości inwestycyjne.

I.4. Działalność gospodarcza

W roku 2022 w Gminie Lisewo w Centralnej Ewidencji i Informacji o Działalności Gospodarczej zarejestrowanych było 205 podmiotów gospodarczych. Liczba ta wzrosła o 2 w porównaniu z 2021 rokiem.

Niestety nie dysponujemy na tę chwilę danymi dotyczącymi podmiotów zarejestrowanych w rejestrze REGON (GUS jeszcze ich nie opublikował), możemy się spodziewać, że dane będą podobne jak w zeszłym roku, ponieważ liczba wpisów się prawie nie zmieniła.

Na dzień 31 grudnia 2021 r. w Gminie Lisewo były 335 podmioty zarejestrowane w rejestrze REGON (w tym 99 z przemysłu i budownictwa). Według danych z rejestru REGON wśród podmiotów posiadających osobowość prawną w gminie Lisewo najwięcej jest spółek handlowych z ograniczoną odpowiedzialnością. Analizując rejestr pod kątem liczby zatrudnionych pracowników można stwierdzić, że najwięcej jest mikro-przedsiębiorstw, zatrudniających 0 - 9 pracowników (GUS za 2021 r.)

Według danych GUS za 2021 r. aktywni zawodowo mieszkańcy gminy pracują w:

- ✚ 36,0% w przemyśle i budownictwie,
- ✚ 30,5% w sektorze rolniczym,
- ✚ 10,0% w sektorze usługowym (handel, naprawa pojazdów, transport, informacja i komunikacja, zakwaterowanie i gastronomia,)
- ✚ 1,5% w sektorze finansowym (działalność finansowa i ubezpieczeniowa, obsługa rynku nieruchomości).

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z CEIDG.

II. Informacje finansowe i inwestycje

II.1 Budżet

Budżet Gminy Lisewo na 2022 rok został przyjęty przez Radę Gminy na Sesji w dniu 21 grudnia 2021 roku Uchwałą Nr XXXVI/236/2021. Projekt zakładał dochody budżetu na poziomie 25 466 863,96 zł oraz wydatki na poziomie 24 702 101,16 zł, w tym wydatki majątkowe 3 374 000,00 zł. W ciągu roku kalendarzowego był wielokrotnie nowelizowany uchwałami rady gminy oraz zarządzeniami wójta gminy. Zgodnie ze sprawozdaniem, budżet Gminy Lisewo za 2022 rok został wykonany w następujący sposób:

1. Dochody w kwocie: 36 271 824,17 zł tj. 90,68%, w tym:

- Dochody bieżące: 34.896.548,27 zł tj. 96,88%
- Dochody majątkowe: 1 375 275,90 zł tj. 34,58%.

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z Urzędu Gminy w Lisewie.

2. Wydatki w łącznej kwocie 35 581 513,62 zł tj. 84,10%.w tym:

- Wydatki bieżące: 32 429 144,25zł tj. 96,15%,
- Wydatki majątkowe: 3 152 369,37zł tj. 36,73%.

3. Na koniec roku różnica pomiędzy dochodami bieżącymi a wydatkami bieżącymi (nadwyżka operacyjna) wynosiła 2 467 404,02 zł.

4. Nadwyżka budżetu: 690 310,55 zł. (planowano deficyt 2 311 395,63 zł)

5. Na dzień 31.12.2022 roku przychody planowano ogółem 3 076 158,43 zł, a wykonano 4 650 429,25 zł; w tym: wolne środki: plan 1 546 458,43 zł, wykonanie 2 590 833,53 zł, niewykorzystane środki pieniężne plan 1 529 700,00 zł, wykonanie 2 059 595,72 zł.

6. Rozchody budżetu: 764.762,80 zł - spłata kredytów i pożyczek z lat ubiegłych.

Stan zobowiązań na koniec 2022 roku z tytułu kredytów i pożyczek wyniósł 6 287 199,96 zł, co stanowiło 17,33% wykonanych dochodów ogółem.

7. Na obsługę długu (odsetki) wydatkowano 129 106,37 zł.

Stan należności wymagalnych na koniec 2022 roku wyniósł: 1 010 132,13 zł w tym:

- opłaty za wodę: 24 031,61 zł,
- wpływy z tytułu gospodarki ściekowej – 23 059,82 zł,
- podatek od nieruchomości od osób fizycznych: 74 207,25 zł,
- podatek rolny od osób fizycznych: 21 582,14 zł,
- wpływy z opłat lokalnych: 176 974,58 zł,
- z tytułu zaliczki i funduszu alimentacyjnego: 628 829,02 zł.

W celu ściągnięcia należności podjęto stosowne działania egzekucyjne i windykacyjne, wysłano wezwania do zapłaty i wystawiono tytuły wykonawcze, od wszystkich należności zostały naliczone odsetki za nieterminowe płatności.

W omawianym okresie gmina nie udzieliła z budżetu gminy żadnych pożyczek i poręczeń innym gminom i innym jednostkom samorządu terytorialnego.

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z Urzędu Gminy w Lisewie.

W 2022 roku Gmina otrzymała następujące dotacje:

Dotacje majątkowe, w tym środki unijne (1 375 275,90 zł):

- 589 281,00 zł - środki otrzymane z państwowych funduszy celowych na finansowanie lub dofinansowanie zadań inwestycyjnych,
- 38 400,00 zł - środki z Funduszu Ochrony Gruntów Rolnych,
- 25 138,08 zł środki z Funduszu Inwestycji Strategicznych Polski Ład,
- 612 071,34 zł - dotacje celowe w ramach programów finansowanych z udziałem środków europejskich oraz środków, o których mowa w art. 5 ust.1 pkt.3 oraz ust.3 pkt 5 i 6 ustawy,
- 71 667,62 zł - środki na dofinansowanie własnych inwestycji gmin, powiatów (związków gmin, związków powiatowo-gminnych, związków powiatów), samorządów województw, pozyskane z innych źródeł.

Dotacje na zadania zlecone z zakresu administracji rządowej 5 990 177,28 zł, w tym:

- 727 131,90 zł – zwrot podatku akcyzowego,
- 62 344,00 zł – zadania z zakresu administracji rządowej,
- 3 250,00 zł – wybory uzupełniające do Rady Gminy,
- 1 017,00 zł – prowadzenie i aktualizację stałego rejestru wyborców,
- 34 993,40 zł – zakup podręczników, materiałów edukacyjnych i ćwiczeń dla uczniów,
- 87,40 zł – wypłata dodatku energetycznego,
- 31 392,50 zł – funkcjonowanie ośrodka pomocy społecznej,
- 82 898,98 zł – specjalistyczne usługi opiekuńcze dla osób z zaburzeniami psychicznymi,
- 586 098,14 zł – pozostała działalność w zakresie pomocy społecznej,
- 2 236 282,06 zł – świadczenie wychowawcze,
- 2 192 536,06 zł – świadczenia rodzinne, z funduszu alimentacyjnego oraz składki na ubezpieczenia emerytalne i rentowe z ubezpieczenia społecznego,
- 31 444,74 zł – składki na ubezpieczenia zdrowotne (za os. pobierające świadczenia),
- 701,10 zł – realizacja zadania Karta Dużej Rodziny.

II.2 Inwestycje

W roku 2022 przeznaczono na inwestycję kwotę tj. 3 152 369,37 zł. W ramach wydatków inwestycyjnych zrealizowano liczne zadania przyczyniające się do poprawy warunków życia mieszkańców. Do najważniejszych inwestycji należały: budowa i przebudowa dróg, stacji wodociągowych, placów zabaw, terenów rekreacyjnych itd. Istotną inwestycją było doposażenie gabinetu rehabilitacji.

WYKONANE INWESTYCJE

- **Poprawa zaopatrzenia w wodę w Gminie Lisewo poprzez przebudowę i rozbudowę 3 gminnych stacji wodociągowych**

Inwestycja polegała na przebudowie 3 stacji wodociągowych: w Lisewie, w Krajęcinie i w Kamarkach. W 2022 roku wykonawca przygotował niezbędne projekty, pozyskał pozwolenia oraz rozpoczął pierwsze prace budowlane.

Łączna wartość inwestycji: 3 000 000,00 zł. Wydatki w 2022 roku: 40 282,50 zł.

- **Budowa sieci kanalizacyjnej przy ul. Chełmińskiej w Lisewie**

Inwestycja polegała na rozbudowie sieci kanalizacyjnej w miejscowości Lisewo, wzdłuż planowanej drogi osiedlowej, równoległej do ulicy Chełmińskiej. W 2022 roku przygotowany został projekt i uzyskano niezbędne zgodny administracji architektoniczno-budowlanej.

Wydatki w 2022 roku: 72 437,45 zł.

- **Modernizacja dwóch przepompowni ścieków na terenie Lisewa**

Inwestycja polegała na modernizacji dwóch przepompowni ścieków w Lisewie. Wartość zadania w 2022 roku: 42 000,00 zł.

- **Modernizacja stacji dmuchaw GUK w Lisewie**

Inwestycja polegała na modernizacji stacji dmuchaw gminnej oczyszczalni ścieków, podnoszącej możliwości oczyszczania ścieków.

Wartość zadania w 2022 roku: 85 743,30 zł.

➤ **Przebudowa drogi gminnej nr 060315C dojazdowej do gruntów rolnych w Krusinie**

Inwestycja polegała na przebudowie drogi na odcinku ok. 0,650 km. Projekt obejmował zmianę nawierzchni z szutrowej na utwardzoną tzw. potrójnym spryskiem. Zadanie współfinansowane ze środków Funduszu Ochrony Gruntów Rolnych w wys. 38 400,00 zł. Łączna wartość zadania: 371 855,79 zł.

Źródło: fot. własna.

➤ **Przebudowa drogi gminnej nr 060324C w miejscowości Malankowo Koszt zadania 882 641,27 zł**

Inwestycja polegała na przebudowie drogi na odcinku ok. 1 km, łączącej Malankowo z Dąbrówką. Projekt obejmował zmianę nawierzchni z szutrowej na bitumiczną. Droga stanowi ważny szlak komunikacyjny. W ramach zadania pas drogowy został poszarzony, a widoczność znacznie poprawiona. Zadanie współfinansowane było ze środków Rządowego Funduszu Rozwoju Dróg w kwocie 379 281,00 zł.

Źródło: fot. własna.

➤ **Dotacja celowa na pomoc finansową między sąsiednimi jednostkami samorządu terytorialnego – ciąg pieszo-rowerowy przy drodze wojewódzkiej nr 548**

W ramach zadania przekazano dotację w wysokości 252 000,00 zł na budowę ciągu pieszo-rowerowego przy drodze wojewódzkiej 548. Wartość zadania w 2022 roku: 252 000,00 zł.

➤ **Zakup samochodu ratowniczo-gaśniczego dla OSP Lipienek**

Inwestycja polegała na zakupie używanego średniego samochodu ratowniczo – gaśniczego dla jednostki w Lipienku. Zadanie współfinansowane ze środków Funduszu Sprawiedliwości w kwocie 120 000,00 zł. Wartość zadania w 2022 r.: 269 999,99 zł.

Źródło: fot. własna.

➤ **Zakup samochodu strażackiego dla OSP Bartlewo**

Inwestycja polegała na zakupie używanego średniego samochodu ratowniczo – gaśniczego dla jednostki w Bartlewie. Wartość zadania w 2022 r.: 22 000,00 zł.

Źródło: fot. własna.

➤ **Przebudowa drogi w Drzonowie**

Inwestycja polegała na wykonaniu podbudowy z gruzu betonowego oraz kamienia łamanego i korytowania drogi na długości ok. 0,5 km. Wartość zad. w 2022 r.: 45 805,00 zł.

➤ **Zakup działki nr 456/2 w Lisewie.** Wartość zadania w 2022 r.: 12 930,01 zł.

➤ **Zakup garażu przy budynku Urzędu Gminy w Lisewie.** Wartość zadania w 2022 r.: 19 000,00 zł.

➤ **Cyfrowa Gmina- zakup serwera i urządzenia wielofunkcyjnego.** Wartość zadania w 2022 r.: 49 353,71 zł, finansowane z Programu Operacyjnego Polska Cyfrowa.

➤ **Dotacja celowa na zakup drona dla Policji.** Wartość zad. w 2022 r.: 10 000,00 zł.

➤ **Budowa instalacji fotowoltaicznej na budynku Gminnego Ośrodka Zdrowia w Lisewie.** Wartość zadania w 2022 r.: 33 992,20 zł.

➤ **Dotacja celowa na zakup wyposażenia rehabilitacyjnego GOZ w Lisewie.** Wartość zadania w 2022 r.: 158 000,00 zł.

Dotacja z Gminy Lisewo oraz Środki pozyskane z Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Kujawsko-Pomorskiego pozwoliły na zakup nowoczesnego wyposażenia dla gabinetu rehabilitacyjnego. W skład zakupionego sprzętu weszły: Laser wysoko-energetyczny, bieżnia rehabilitacyjna, rezonans sochastyczny, aplikator skanujący do laseroterapii, lampa sollux. Realizacja tego projektu przyczyni się do poprawy jakości świadczenia usług oraz skrócenia czasu oczekiwania na zabieg.

Źródło: fot. własne.

- **Centrum Aktywnego Wypoczynku w Kornatowie oraz Tytlewie.** Wartość zadania w 2022 r.: 353 038,00 zł. Zadanie dofinansowanie z PROW w wys. 143 038,00 zł

Źródło: fot. własna.

- **Place zabaw w Pniewitem i Kornatowie.** Wartość zadania: 50 848 zł.

W ramach projektu został zainstalowany duży zestaw zabawowy w Kornatowie oraz średni zestaw zabawowy wraz z dwiema poręczami w Pniewitem. Operacja realizowana była za pośrednictwem Lokalnej Grupy Działania „Vistula – Terra Culmensis – Rozwój przez Tradycję”. Wartość dofinansowania to 32 349,00 zł.

- **Platforma schodowa w budynku wielofunkcyjnym.** Wartość zadania: 67 033,46 zł.

Urządzenie umożliwi wejście do Biblioteki oraz GOPS osobom z niepełnosprawnościami.

- **Wykonanie dokumentacji projektowej nowych przedsięwzięć:**

Lp.	Nazwa zadania	Wartość
1.	Dokumentacja projektowa drogi do SIM	26 000,00 zł
2.	Dokumentacja przebudowy drogi Linowiec - Obory	22 140,00 zł
4.	Dokumentacja przebudowy drogi w Malankowie	24 920,00 zł
5.	Dokumentacja przebudowy drogi w Bartlewie	22 140,00 zł
6.	Dokumentacja przebudowy drogi w Kamarkach	37 466,00 zł
7.	Dokumentacja przebudowy drogi w Kornatowie	22 140,00 zł
8.	Dokumentacja przebudowy drogi w Kornatowie	22 140,00 zł
9.	Dokumentacja przebudowy drogi w Lisewie (ul. Spacerowa)	19 380,00 zł
10.	Dokumentacja przebudowy drogi w Tytlewie	26 990,70 zł
11.	Przebudowa drogi w Lipienku	14 944,50 zł
RAZEM		238 261,20 zł

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z Urzędu Gminy w Lisewie.

III. Fundusz sołecki

Realizacja funduszu sołeckiego w 2022 r. w Gminie Lisewo odbywała się bez zakłóceń. Sołectwa realizowały zaplanowane zadania zgodnie z harmonogramem. Ogółem z całej kwoty 426 423,52 zł wydano 419 241,17 zł, co stanowi 98,32 % (kwota niewykorzystana w skali całej gminy: 7 182,35 zł). W ramach zadania wspólnego sołectwa dofinansowały zakup sprzętu dla gabinetu rehabilitacji w Lisewie na kwotę 16 650 zł oraz pokryły część kosztów bieżącego utrzymania dróg gminnych w wysokości niemalże 37 700,00 zł.

Szczegółowe dane przedstawia poniższa tabela:

Wykonanie Funduszu sołeckiego w 2022 r. - Gmina Lisewo					
Lp.	Sołectwo	Plan	Wykonanie	Pozostało	% wykonania
1.	Bartlewo	25 186,58	25 163,93	22,65	99,91
2.	Błachta	16 281,13	16 249,53	31,60	99,81
3.	Chrusty	17 155,28	17 145,97	9,31	99,95
4.	Drzonowo	17 974,80	17 967,14	7,66	99,96
5.	Kamlarki	21 471,42	21 459,28	12,14	99,94
6.	Kornatowo	29 229,54	28 751,51	478,03	98,36
7.	Krajęcín	15 461,61	15 414,25	47,36	99,69
8.	Krusin	26 060,73	25 958,59	102,14	99,61
9.	Linowiec	21 307,52	21 172,47	135,05	99,37
10.	Lipienek	28 464,66	27 869,26	595,40	97,91
11.	Lisewo	54 634,66	54 261,70	372,96	99,32
12.	Malankowo	25 787,56	25 477,43	310,13	98,80
13.	Mgoszcz	32 835,43	31 545,79	1 289,64	96,07
14.	Piątkowo	16 936,74	16 491,27	445,47	97,37
15.	Pniewite	28 956,37	25 963,70	2 992,67	89,66
16.	Strucoń	15 188,44	15 169,79	18,65	99,88
17.	Tytlewo	17 319,19	17 314,48	4,71	99,97
18.	Wierzbowo	16 171,86	15 865,08	306,78	98,10
RAZEM		426 423,52	419 241,17	7 182,35	98,32

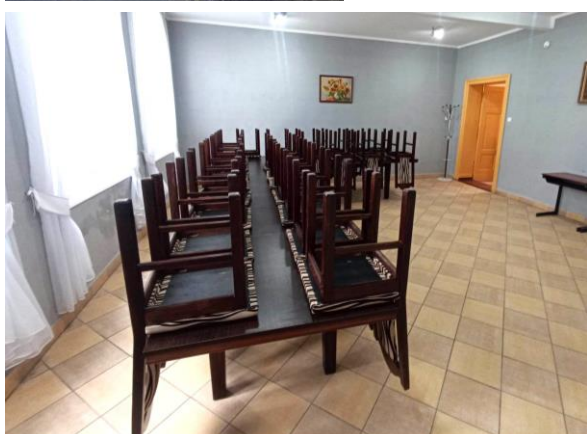
Źródło: opracowanie własne.

Ważniejsze zadania zrealizowane przez Sołectwa w 2022 r.:

1. **Bartlewo:** dofinansowano zakup samochodu pożarniczego dla OSP Bartlewo.
2. **Błachta:** dofinansowano zakup samochodu pożarniczego dla OSP Bartlewo, zakupiono materiały do wykończenia garażu, doposażono plac zabaw w nowe urządzenie i wykonano pierwszy etap remontu świetlicy.
3. **Chrusty:** zainstalowano nowy punkt oświetleniowy przy drodze gminnej,
4. **Drzonowo:** zakupiono materiały do remontu świetlicy i opłacono usługę wymiany instalacji elektrycznej w świetlicy.
5. **Kamlarki:** dofinansowano zakup samochodu pożarniczego dla OSP Bartlewo, utworzono teren rekreacyjny z urządzeniem placu zabaw przy świetlicy wiejskiej.

6. **Kornatowo:** zainstalowano nowy punkt oświetleniowy przy drodze gminnej, zakupiono zestaw do koszykówki, dofinansowano wkład własny do projektu "Utworzenie centrum aktywnego wypoczynku w miejscowości Kornatowo oraz w miejscowości Tytlewo Gmina Lisewo".
7. **Krajęcín:** wykonano remont remizy OSP Krajęcín oraz remont sali świetlicy wiejskiej.
8. **Krusin:** dofinansowano zakup umundurowania dla OSP Linowiec, zakupiono wyposażenie do świetlicy wiejskiej, zakupiono usługę transportu piasku na teren rekreacyjny, dofinansowano zakup wyposażenia dla Związku Harcerstwa Polskiego (5 WDH w Lisewie).
9. **Linowiec:** wykonano remont świetlicy wiejskiej, dofinansowano zakup materiałów do remontu remizy OSP Linowiec, doposażono plac zabaw w nowe urządzenie.
10. **Lipienek:** zakupiono sprzęt dla OSP Lipienek, dofinansowano wkład własny do projektu "Utworzenie centrum aktywnego wypoczynku w miejscowości Kornatowo oraz w miejscowości Tytlewo Gmina Lisewo", zakupiono tablicę ogłoszeniową, wyposażenie terenu rekreacyjnego i wyposażenie do świetlicy wiejskiej.
11. **Lisewo:** zakupiono sprzęt dla OSP Lisewo, dofinansowano zakup wyposażenia i usług dla LKS Victoria Lisewo oraz dla ALKS Grudziądz (szkółka kolarska), dofinansowano zakup wyposażenia i usług dla Związku Harcerstwa Polskiego (5 WDH w Lisewie), zakupiono wyposażenie dla Biblioteki, wykonano pierwszy etap remontu boiska do piłki plażowej, doposażono plac zabaw przy tzw. Osiedlu Kasztanowym w nowe urządzenie zabawowe, zakupiono elementy małej architektury oraz wyposażenie dla sołectwa.
12. **Malankowo:** zakupiono materiały do remontu remizy OSP Malankowo, zakupiono wyposażenie do świetlicy, materiały i usługi do rewitalizacji terenu przy przystanku.
13. **Mgoszcz:** zakupiono umundurowanie dla OSP Mgoszcz, zakupiono wyposażenie do świetlicy, zakupiono usługę do utwardzenia terenu przy świetlicy.
14. **Piątkowo:** zakupiono wyposażenie do świetlicy i materiały do budowy altany drewnianej na terenie rekreacyjnym.
15. **Pniewite:** przekazano i rozliczono dotację dla OSP Pniewite na zakup umundurowania specjalnego, wykonano pierwszy etap remontu boiska przy świetlicy wiejskiej, dofinansowano wkład własny do projektu pn. "Przebudowa ogólnodostępnej infrastruktury rekreacyjnej w miejscowościach Kornatowo i Pniewite poprzez montaż elementów placu zabaw i urządzeń fitness", zakupiono wyposażenie do świetlicy i na tereny rekreacyjne, opłacono usługę remontową w świetlicy (remont korytarza).
16. **Strucoń:** zakup wyposażenia do świetlicy, wykonano drugi etap budowy altany drewnianej na terenie rekreacyjnym, wykonano drobne prace remontowe w świetlicy.
17. **Tytlewo:** dofinansowano zakup samochodu pożarniczego dla OSP Bartlewo, wykonano remont świetlicy wiejskiej, dofinansowano wkład własny do projektu "Utworzenie centrum aktywnego wypoczynku w miejscowości Kornatowo oraz w miejscowości Tytlewo Gmina Lisewo".
18. **Wierzbowo:** zakupiono umundurowanie strażackie oraz materiały do remontu remizy OSP Linowiec (strefa socjalna), zakupiono wyposażenie do świetlicy wiejskiej.

Poza wyżej wymienionymi zadaniami regulowane były również opłaty za funkcjonowanie świetlic wiejskich (prąd, woda, usługi kominiarskie, opał, wywóz nieczystości), zadania w zakresie pobudzania aktywności obywatelskiej (np. spotkania, warsztaty, wyjazdy studyjne) oraz zadania związane z utrzymaniem terenów zielonych.

Źródło: fot własne i profile Sołectw na Facebooku.

Kwota, która została wydatkowana na fundusz sołecki od początku jego powstania w 2016 r. to już ponad 2 miliony złotych. Z każdym rokiem coraz bardziej to widać, gdyż sołectwa pięknieją, świetlice są remontowane i zyskują niezbędne wyposażenie, a tereny zielone i boiska w sezonie tętnią życiem.

IV. Realizacja strategii i programów

IV.1. Strategia Rozwoju Gminy Lisewo 2017- 2030

Strategia Rozwoju Gminy Lisewo została przyjęta Uchwałą Rady Gminy Lisewo Nr XXX/203/2017 z dnia 10 lipca 2017. To jeden z podstawowych instrumentów zarządzania gminą. Strategia została opracowana przy założeniu, że społeczność lokalna i władze samorządowe najlepiej wiedzą, jakie są ich potrzeby.

Ważniejsze zadania zrealizowane w 2022 roku w ramach poszczególnych celów strategicznych

1. Gmina Lisewo zapewnia dobry start dzieciom i młodzieży

Kontynuowano funkcjonowanie Punktów opieki dziennej oraz realizowano opiekę w przedszkolach dopasowaną do potrzeb. Zwiększono efektywność nauczania w szkołach poprzez doposażanie sal dydaktycznych i realizację zajęć dodatkowych. .

2. Gmina Lisewo tworzy kulturę

W Bibliotece realizowano różnorodne działania kulturalne oraz projekty społeczne. Kontynuowano digitalizację zbiorów bibliotecznych. Stworzono ofertę dla wszystkich grup wiekowych i w miarę możliwości organizowano ciekawe wydarzenia.

3. Gmina Lisewo to aktywni sportowo mieszkańcy

Doposażano i przebudowywano boiska sportowe w gminie. Rozstrzygnięto otwarty konkurs na realizację zadań publicznych z zakresu upowszechniania kultury fizycznej i sportu na terenie gminy (w dyscyplinie piłka nożna). Zorganizowano wyjazdy na basen, współpracowano przy organizacji turnieju w siatkówkę i piłkę nożną.

4. Gmina Lisewo zapewnia opiekę i ochronę zdrowia mieszkańcom

Realizowano projekt „Kluby Seniora w Gminie Lisewo”. W zakresie pomocy społecznej kontynuowano wykonywanie usług opiekuńczych. Prowadzono działania skierowane na polepszenie sytuacji osób zagrożonych wykluczeniem społecznym i ubóstwem. Doposażono gabinet fizykoterapii przy GOZ w Lisewie. Realizowano profilaktykę zdrowotną.

5. W Gminie Lisewo jest bezpiecznie

Zainstalowano dodatkowe oświetlenie we wsiach (fundusz sołecki), straże pożarne i policja prowadziły akcje prewencyjno-edukacyjne wśród społeczności lokalnej. Wykonano monitoring dróg pod względem widoczności i ogólnego stanu bezpieczeństwa, wykaszano mechanicznie pobocza, uzupełniono brakujące oznakowanie na drogach.

Źródło: fotografia własna.

6. Gmina Lisewo tworzy dobry klimat dla biznesu
Współpracowano z urzędem pracy oraz prowadzono aktywizację zawodową mieszkańców. Promowano lokalny biznes i jego produkty. Tworzono warunki do rozwoju przedsiębiorczości m. in. przyjęto Lokalny Program Rozwoju Gospodarczego dla Gminy Lisewo.

Źródło: fot. własna.

7. Gmina Lisewo jest ładna i jest tu dokąd pójść

Urządzono tereny zielone w miejscowościach, dbano o czystość i porządek. Pozyskano środki na budowę dwóch świetlic wiejskich (Krusin i Lipienek). Zagospodarowano teren przy Jeziorze Kornatowskim i zrewitalizowano park w Tylewie. Doposażono place zabaw.

Źródło: fotografia własna.

8. Gmina Lisewo to dobra droga do celu

Realizowano Plan Modernizacji Dróg Gminnych na lata 2018-2025 – wykonano 1,7 km dróg. Współpracowano z Marszałkiem Województwa w zakresie planowanej budowy obwodnicy Lisewa. Dofinansowano budowę ścieżki rowerowej przy drodze wojewódzkiej. Prowadzono remonty dróg kruszywem oraz drobne doraźne naprawy nawierzchni. Kontynuowano funkcjonowanie Lisewskiego Transportu Publicznego.

9. Gmina Lisewo dba o środowisko

Realizowano usługi doradcze w zakresie efektywności energetycznej, prowadzono akcje informacyjne i promocyjne w ramach projektów. Prowadzono zintegrowany selektywny system gospodarki odpadami. Usuwano azbest z terenu gminy (budynki prywatne). Nasadzano nowe drzewa, krzewy i kwiaty. Ukończono prace nad dokumentacją budowy kanalizacji sanitarnej w Lipienku.

10. Gmina Lisewo ma dobre relacje zewnętrzne

Kontynuowano prace w zakresie stworzenia oferty terenów inwestycyjnych i mieszkaniowych. Promowano gminę lokalnie i w kraju na różne sposoby. Współpracowano z Gminą i Miastem Krzywiń.

Źródło: fot. własna.

IV.2. Plan Gospodarki Niskoemisyjnej

Plan Gospodarki Niskoemisyjnej to dokument, którego celem jest określenie wizji rozwoju gminy w kierunku gospodarki niskoemisyjnej, pozwalającej osiągnąć długofalowe korzyści środowiskowe, społeczne i ekonomiczne. Plan dla Gminy Lisewo został przyjęty uchwałą Rady Gminy Lisewo nr XXI/127/2016 z dnia 25 lipca 2016 r. oraz zmieniony Uchwałą Nr XXVII/187/2017 Rady Gminy Lisewo z dnia 28 marca 2017 r.

Kluczowym elementem Planu są wyznaczone cele strategiczne i szczegółowe realizujące określoną wizję gminy w zakresie zwiększenia efektywności energetycznej, zmniejszenia emisji gazów cieplarnianych oraz wdrożenia nowych technologii zgodnie z zasadą zrównoważonego rozwoju.

Na realizację PGN w 2022 r. złożyły się:

- montaż instalacji OZE na budynku publicznym,
- wymiana opraw oświetleniowych na LED,
- promocja gospodarki niskoemisyjnej,
- realizacja doradztwa w ramach programu Czyste Powietrze,
- akcje informacyjne i promocyjne skierowane do mieszkańców, działania promocyjne w ramach realizowanych projektów.

Źródło: fot. własna.

IV.3. Lokalny Program Rewitalizacji

W Gminie Lisewo obowiązuje Lokalny Program Rewitalizacji uchwalony na podstawie ustawy o samorządzie gminnym uchwałą Nr XXX/204/2017 Rady Gminy Lisewo z dnia 10 lipca 2017 r. W 2020 r. nastąpiła jego zmiana w zakresie reorganizacji projektów na liście głównej. Zmodyfikowane zostały źródła finansowania niektórych projektów, dodano nowe zadania, a część istniejących zmieniła swój zakres. Zmianę poprzedzono konsultacjami z mieszkańcami i spotkaniem z radnymi Rady Gminy.

W roku 2022 zrealizowano i zakończono następujące przedsięwzięcia:

- 1) Projekt Nr 5 - Wzrost aktywności społecznej i odkrycie wśród mieszkańców nowych liderów – edycja III

Projekt realizowany był w okresie 1 lutego – 30 czerwca 2022 r. Uczestnicy odbyli spotkanie z dietetykiem, wzięli udział w warsztatach savoir-vivre’u, warsztatach ze stylistą, zajęciach sportowych na siłowni oraz nordic-walkingu. Otrzymali także voucher do kosmetyczki i do fryzjera, a następnie mieli profesjonalną sesję zdjęciową. W ramach projektu zorganizowano także wyjazd do opery i seans filmowy w kinie plenerowym.

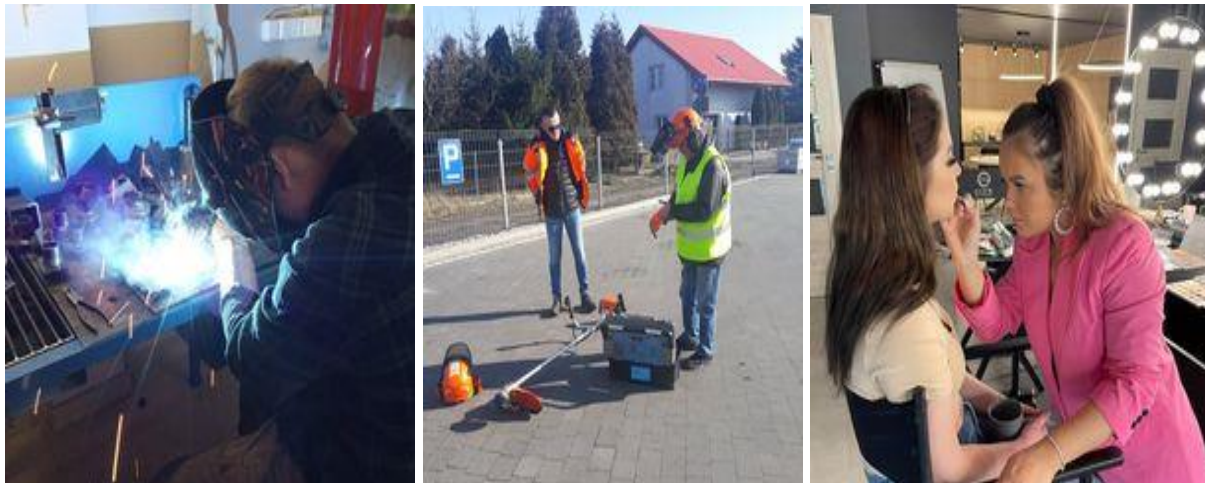
Źródło: fot. własna.

Źródło: fot. własna.

2) Projekt Nr 8: Aktywizacja społeczno – zawodowa w Gminie Lisewo

Projekt realizowany był w okresie 1 września – 30 czerwca 2022 r. Jego celem była aktywizacja społeczno-zawodowa osób bezrobotnych lub biernych zawodowo. Efektem realizacji było podwyższenie kwalifikacji zawodowych u 15 osób.

Źródło: fot. własne.

3) Projekt Nr 9: Aktywny Ogródek Jordanowski.

4) Projekt Nr 13: Utworzenie Izby Pamięci w siedzibie jednostki OSP Lisewo – realizacja została wstrzymana.

Ze względu na brak środków finansowych przesunięto w czasie realizację projektów: Nr 14: Stworzenie Inkubatora Przedsiębiorczości w Gminie Lisewo i Nr 15: Prowadzenie działań w Inkubatorze Przedsiębiorczości w Sołectwie Lisewo.

IV.4. Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Gminy Lisewo

Obowiązującym dokumentem w tym zakresie jest Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Gminy Lisewo uchwalone Uchwałą Rady Gminy Lisewo Nr X/53/2015 z dnia 31 sierpnia 2015 r. Z uwagi na krótki okres obowiązywania dokumentu nie ma wniosków o jego zmianę.

IV.5. Miejscowe Plany Zagospodarowania Przestrzennego

W Gminie Lisewo obowiązuje 21 miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego. Obowiązujące plany opracowano z myślą o przeznaczeniu dużej ilości terenów na cele zabudowy mieszkaniowej i mieszkaniowo – usługowej.

W 2022 r. uchwalone zostały 3 nowe miejscowe plany wg poniższej tabeli:

Lp.	Miejscowość	Nazwa obowiązującego planu	Rok wejścia w życie	Powierzchnia w ha
1.	Lisewo	Miejscowy Plan Zagospodarowania Przestrzennego „Rejon ul. Wybudowanie Wąbrzeskie i Autostrada A1” w miejscowości Lisewo, gmina Lisewo.	2022	17,5 ha
2.	Lisewo	Miejscowego plan zagospodarowania przestrzennego „Południowy rejon ul. Chełmińskiej” w miejscowości Lisewo, gmina Lisewo.	2022	0.54 ha
3.	Lisewo	Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego „Południowy rejon ul. Mikołaja z Ryńska” w miejscowości Lisewo, gmina Lisewo	2022	6 ha

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Gminy w Lisewie.

Obecnie w opracowaniu są kolejne 2 bardzo ważne dla rozwoju gminy plany. Jeden z nich zakłada stworzenie nowej przestrzeni mieszkalnej na terenie Gminy Lisewo, z kolei drugi plan zakłada zmianę istniejącego miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego mogącego stanowić interesującą ofertę dla potencjalnych inwestorów.

V. Realizacja uchwał Rady Gminy

W 2022 roku Rada Gminy Lisewo podczas 9 sesji zwyczajnych i 5 sesji nadzwyczajnych podjęła 85 uchwał, w tym przyjęła następujące Programy:

- Gminny Program wspierania rodziny na lata 2022 – 2024,
- ❖ Program opieki nad zwierzętami bezdomnymi oraz zapobiegania bezdomności zwierząt na terenie Gminy Lisewo na 2022 r.,
- ❖ Wieloletni program gospodarowania mieszkaniowym zasobem Gminy Lisewo na lata 2022–2026,
- ❖ Gminny program profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych oraz przeciwdziałania narkomanii w 2022 r.,
- ❖ Lokalny Program Rozwoju Gospodarczego dla Gminy Lisewo,
- ❖ Program współpracy w 2023 r. Gminy Lisewo z organizacjami pozarządowymi oraz podmiotami wymienionymi w art. 3 ust. 3 ustawy o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie.
- ❖ Gminny program profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych oraz przeciwdziałania narkomanii w 2023 r.

Poza tym w 2022 r. podjęto 12 uchwał zmieniających budżet gminy na rok bieżący i 3 uchwały w sprawie nabycia nieruchomości. Inne ważniejsze uchwały podjęto w sprawie:

- zawarcia porozumienia międzygminnego z Gminą – Miasto Grudziądz na realizację zadań w zakresie opieki nad bezdomnymi zwierzętami,
- zmiany nazwy części ulicy Wybudowanie Wąbrzeskie w Lisewie,
- wyrażenia zgody na zawarcia porozumienia międzygminnego pomiędzy Gminą Lisewo a Gminą Stolno w sprawie przejęcia zadania organizacji publicznego transportu zbiorowego,
- uchwalenia miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego „Południowy rejon ul. Mikołaja z Ryńska” w miejscowości Lisewo, gmina Lisewo,
- ustalenia wysokości ekwiwalentu pieniężnego dla strażaków ratowników Ochotniczych Straży Pożarnych z terenu Gminy Lisewo uczestniczących w działaniach ratowniczych, akcjach ratowniczych, szkoleniach i ćwiczeniach,
- zasad prowadzenia handlu w piątki i soboty przez rolników i ich domowników na wyznaczonym miejscu,
- zasad wynajmowania lokali wchodzących w skład zasobu mieszkaniowego Gminy Lisewo,
- przystąpienia Gminy Lisewo do realizacji Programu „Asystent osobisty osoby niepełnosprawnej” – realizowanego ze środków Funduszu Solidarnościowego,
- udzielenia Wójtowi Gminy Lisewo wotum zaufania,
- wyrażenia zgody na utworzenie oraz przystąpienie Gminy Lisewo do Stowarzyszenia Miejskiego Obszaru Funkcjonalnego Torunia,
- zatwierdzenia sprawozdania finansowego Gminy Lisewo za 2021 r. wraz ze sprawozdaniem z wykonania budżetu za 2021 r.,
- udzielenia Wójtowi Gminy Lisewo absolutorium z wykonania budżetu Gminy Lisewo za 2021 r.,

- zmiany uchwały w sprawie ustalenia wysokości i zasad wypłacania diet oraz zwrotu kosztów podróży służbowych dla przewodniczących organów wykonawczych jednostek pomocniczych – sołectw.

Podjęte przez Radę uchwały Wójt przekazał w nieprzekraczalnym terminie 7 dni do organów nadzoru, jakimi są: w zakresie zgodności z prawem – Wojewoda Kujawsko-Pomorski, a w zakresie spraw finansowych – Regionalna Izba Obrachunkowa. Wszystkie uchwały opublikowane zostały w BIP Gminy Lisewo, zaś uchwały stanowiące akty prawa miejscowego w Dzienniku Urzędowym Woj. Kujawsko-Pomorskiego.

W dniu 4 grudnia 2022 r. odbyły się wybory uzupełniające do Rady Gminy Lisewo w okręgu wyborczym obejmującym wsie Bartlewo i Błachta (wcześniej z funkcji radnej zrezygnowała p. Monika Zając). W wyniku wyborów nową radną została p. Katarzyna Kołodziejek, która złożyła uroczyste ślubowanie podczas XLIX Sesji Rady Gminy Lisewo 21 grudnia 2022 r.

Źródło: fot. własna.

Radni pracowali w następujących komisjach:

- Komisja Rewizyjna - odbyła 10 posiedzeń,
- Komisja Skarg, Wniosków i Petycji - odbyła 10 posiedzeń,
- Komisja Budżetu i Rozwoju - odbyła 9 posiedzeń,
- Komisja Spraw Społecznych i Bezpieczeństwa - odbyła 7 posiedzeń.

Z uwagi na poruszaną tematykę radni spotykali się również na wspólnych posiedzeniach wszystkich Komisji (7 razy). Przewodniczący Rady Piotr Goliński odbył 6 spotkań z Przewodniczącymi Komisji stałych oraz 12 dyżurów dla mieszkańców gminy.

Źródło: transmisja sesji, kadr z nagrania, własne.

VI. Działalność Gminnych Jednostek Organizacyjnych

VI.1. Gminne Usługi Wodno-Kanalizacyjne w Lisewie

Gminne Usługi Wodno-Kanalizacyjne są jednostką odpowiedzialną za dostarczanie wody i odprowadzanie ścieków oraz należyte utrzymanie urządzeń sieci wodociągowej i kanalizacji sanitarnej. Siedziba GUWK znajduje się w Lisewie przy ul. Bocznej 13. Do obsługi sieci zatrudnionych jest 4 konserwatorów, kierownik, księgowa i pracownik administracyjny.

Sieć wodociągowa:

W Gminie Lisewo woda zużywana jest głównie do celów spożywczych i bytowo-gospodarczych. Występuje też zapotrzebowanie na wodę do celów produkcyjnych związanych z przetwórstwem rolno-spożywczym

Długość rozdzielczej sieci wodociągowej na terenie Gminy Lisewo w 2022 r. wynosi 158,9 km. Stopień zwodociągowania jest bardzo wysoki - 99,9 %. Liczba przyłączy wodociągowych w Gminie na koniec 2022 roku wynosiła 1152 sztuki. Niemalże wszyscy mieszkańcy gminy korzystają z gminnej sieci wodociągowej. Potrzeby wodne mieszkańców Gminy Lisewo zaspakajają 3 ujęcia wód podziemnych usytuowane w Lisewie, Kamlarkach i Krajęcinnie, o łącznej maksymalnej wydajności studni 2.438 m³. Ujęcia posiadają aktualne pozwolenia wodno-prawne.

W zakresie prowadzonej działalności w roku 2022 GUWK przeprowadził szereg działań zmierzających do zapewnienia niezakłóconych dostaw wody i odbioru dostarczanych ścieków. Prowadzono systematyczne kontrole posiadanych instalacji oraz na bieżąco reagowano na stwierdzone awarie. Z najbardziej istotnych i kosztownych działań w zakresie gospodarki wodociągowej należy przytoczyć rozpoczęcie prac związanych z modernizacją wszystkich 3 użytkowanych hydroforni – w ramach prowadzonych prac wywiercono min 2 nowe studnie głębinowe w Lisewie i Krajęcinnie oraz wybudowano 2 nowe zbiorniki retencyjne w Kamlarkach. Powyższe działania były niezbędne w celu zapewnienia ciągłości dostaw wody (szczególnie w okresie zwiększonego poboru w miesiącach letnich).

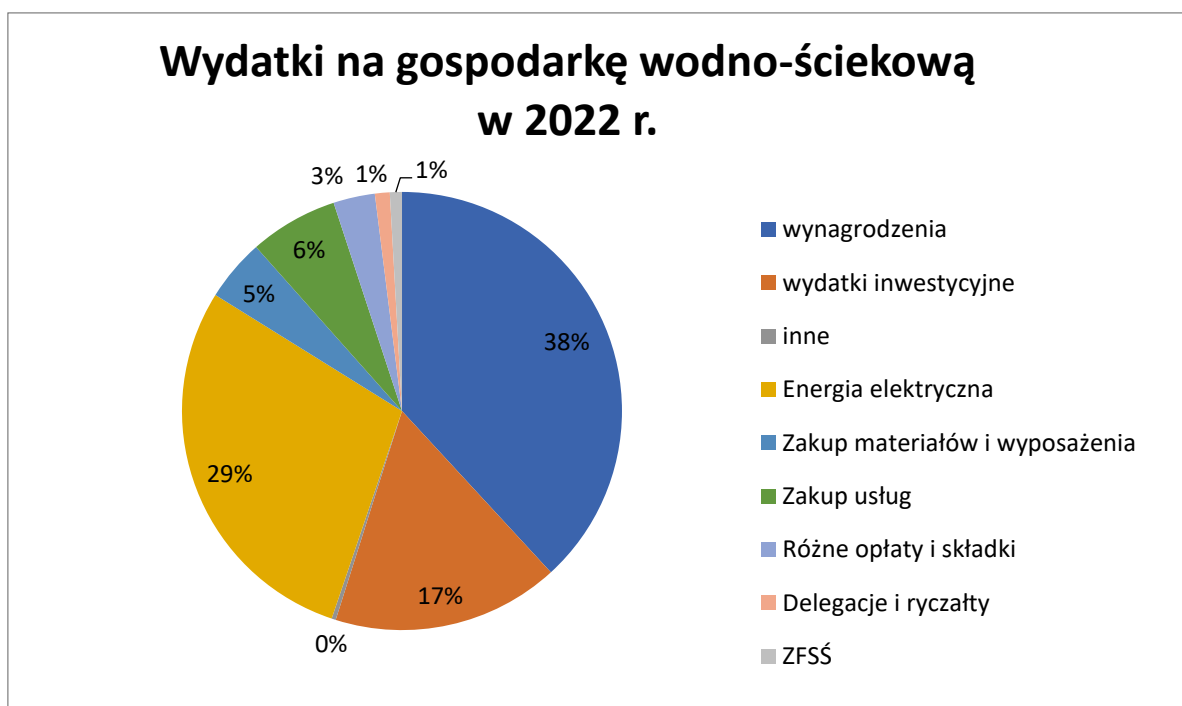
Bardzo istotnym czynnikiem wpływającym w 2022 roku na ciągłość niezakłóconych dostaw wody były prace remontowe związane z przebudową drogi wojewódzkiej nr 548. W trakcie prowadzonych prac dochodziło do wielu przypadków przerwania dostaw wody związanych z przebudową sieci wodociągowej, co było bardzo uciążliwe dla mieszkańców. Ponadto w dalszym ciągu aktualny był problem kradzieży wody z hydrantów gminnych.

Sieć kanalizacyjna:

Łączna długość sieci kanalizacyjnej będącej w zarządzie Gminy wynosi 13,7 km. Do sieci podłączonych jest 153 budynków. Stopień skanalizowania gminy jest niski i wynosi niecałe 30%, a sieć obejmuje wyłącznie wieś gminną - Lisewo. Na terenach nieskanalizowanych właściciele nieruchomości posiadają zbiorniki bezodpływowe – szamba, do gromadzenia nieczystości ciekłych lub instalacje indywidualne - oczyszczalnie przydomowe. Liczba oczyszczalni przydomowych na terenie gminy wynosi 413.

Na terenie Gminy działa jedna komunalna oczyszczalnia ścieków obsługująca wyłącznie wieś gminną - Lisewo oraz przyjmująca ścieki dowożone. Jest to oczyszczalnia mechaniczno-biologiczna. W zakresie gospodarki ściekowej w 2022 roku poniesiono znaczne koszty związane z przeprowadzonymi pracami remontowymi posiadanej infrastruktury ściekowej – dokonano wymiany 3 agregatów sprężonego powietrza, będących podstawowym elementem układu technologicznego oczyszczania ścieków.

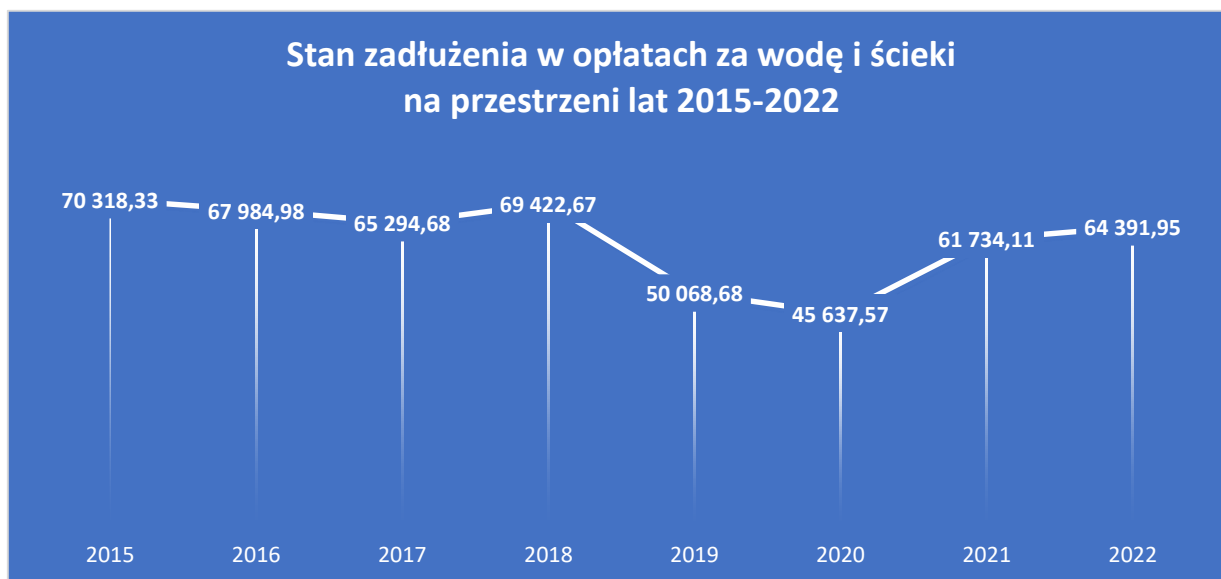
Finanse GUWK w 2022 r.

Źródło: opracowanie GUWK na podstawie danych własnych.

W 2022 r. GUWK poniosły wydatki w kwocie 1 438 710,56 zł, z czego największą kwotę wydatkowano na wynagrodzenia (549 420,70 zł) oraz energię elektryczną (413 135,43 zł). Koszt energii elektrycznej ma największy wpływ na bieżącą oraz długofalową gospodarkę finansową zakładu. Zawieranie umów dot. prądu z rocznym okresem ważności utrudnia w znacznym stopniu planowanie wielkości taryf za wodę i ścieki. W minionych latach obserwuje się znaczne wahania cen energii elektrycznej, utrudniające precyzyjne szacowanie koniecznych do poniesienia rocznych kosztów.

Pozostałe pozycje: wydatki poniesione na inwestycje – 240 463,25, zakup usług pozostałych – 93 682,13 zł (między innymi: usługi koparko-ładowarką, analizy, remonty, usługi telekomunikacyjne, usługi zdrowotne), różne opłaty i składki – 44 004,14 zł, zakup materiałów i wyposażenia – 65 890,61 zł, delegacje i ryczałty – 15 682,80 zł, ZFSS – 12 749,43 zł, inne (między innymi: BHP, szkolenia, odszkodowania, opłaty za odbiór odpadów) – 4 403,22 zł.

Źródło: opracowanie GUKW na podstawie danych własnych.

Z powyższej tabeli wynika, że zadłużenie za wodę i ścieki w ciągu ostatnich 5 lat spadło i od 2 lat utrzymuje się na stabilnym poziomie. Stało się tak dzięki dużemu zaangażowaniu kierownictwa jednostki. Nie mniej zadłużenie wciąż występuje i działania prowadzone w celu windykacji opłat wciąż są realizowane.

VI.2. Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Lisewie

W roku 2022, kadra Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Lisewie liczyła 7 osób. Spośród zatrudnionych w ośrodku pracowników 5 posiada wykształcenie wyższe, 2 wykształcenie średnie. Wśród pracowników 2 osoby posiadają także specjalizację z organizacji pomocy społecznej.

Ośrodek znajduje się w miejscu niedostępnym dla osób niepełnosprawnych, z przechodnimi pomieszczeniami - wiąże się to z brakiem intymności w kontakcie z klientem oraz trudnościami związanymi z ochroną danych osobowych. Istnieje też potrzeba zapewnienia pomieszczenia na archiwum zakładowe, gdyż okres przechowywania części dokumentacji wynosi nawet 25 lat.

Pomoc społeczna

Wsparcie w ramach pomocy społecznej w Gminie Lisewo w 2022 roku uzyskało 241 osób, co stanowiło ok. 4,85 % wszystkich mieszkańców gminy.

Liczba świadczeniobiorców pomocy społecznej (w podziale na wiek i płeć) wg liczby wypłaconych świadczeń w 2022 r.

Grupa	Ogółem	Kobiety	Mężczyźni
0-17	86	37	49
Produkcyjny	129	62	64
Poprodukcyjny	29	21	8
Razem	241	120	121

Źródło: opracowanie własne GOPS na podstawie ewidencji.

Liczba świadczeniobiorców zmniejszyła się o 64 osoby w stosunku do 2021 r. Spadek liczby osób korzystających z pomocy społecznej jest niewątpliwie związany z niskim kryterium dochodowym oraz wzrostem minimalnego wynagrodzenia za pracę.

Niestety jednocześnie nasilają się także inne problemy społeczne: przemoc, niewydolność opiekuńczo - wychowawcza, problem z alkoholem, narkotykami oraz coraz częściej spotykane cyberuzależnienie i cyberprzemoc - rodzi to potrzebę zatrudnienia specjalistów z zakresu psychologii czy terapii uzależnień, a także włączania się w akcje profilaktyczne i uświadamiające.

Wsparcie dla rodzin:

W celu zabezpieczenia podstawowych potrzeb bytowych dziecka dożywianiem w szkole objęto 54 dzieci, świadczenie finansowe z przeznaczeniem na zakup posiłku otrzymało 61 osób. Stypendium socjalne otrzymało 71 dzieci na łączną kwotę 71 609,00 zł.

GOPS prowadzi pracę z rodzinami z problemem uzależnień poprzez kierowanie w/w osób do GKRPA i Zespołu Interdyscyplinarnego. W ramach działalności Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Lisewie (GKRPA) prowadzone były działania interwencyjno – motywacyjne w stosunku do 7 osób. Są to osoby, które zostały skierowane przez GKRPA lub same zgłosiły się do punktu konsultacyjnego.

Trudno ocenić uczęszczanie na konsultacje, ponieważ uczestnictwo w spotkaniach jest dobrowolne, a korzystający mogą w każdej chwili zaprzestać terapii bez podania przyczyny. Mogą też w każdej chwili zgłosić chęć jej wznowienia.

W ramach działalności Zespołu Interdyscyplinarnego ds. przemocy oraz grup roboczych w 2022 r. wszczęto procedurę Niebieskiej Karty w 14 rodzinach. Liczba procedur, w 2022 r. nieznacznie spadła, jest to pierwszy taki okres od kilku lat, za szybko więc, aby wyciągać wnioski dotyczące tendencji malejącej. Coroczne działania profilaktyczne Ośrodka Pomocy Społecznej oraz Zespołu Interdyscyplinarnego zwiększają świadomość, coraz częściej zarówno ofiary przemocy, jak i ich otoczenie reagują wzywając policję (ta zakłada najwięcej Niebieskich Kart).

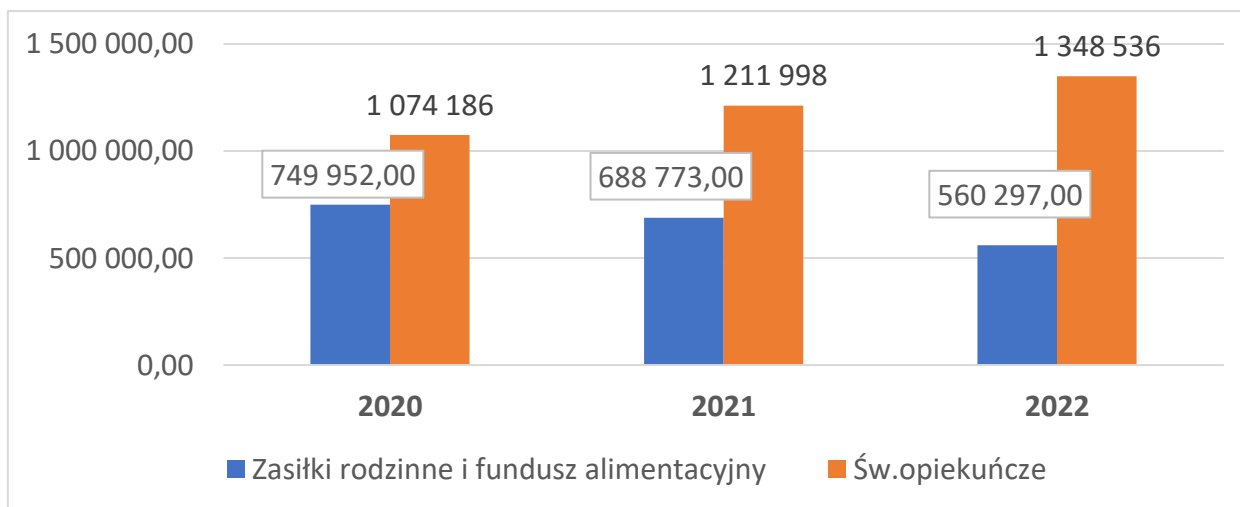
Liczba rodzin, którymi opiekuje się asystent od 2021 r. maleje, w związku z powyższym w 2022 r. zmniejszono zatrudnienie do ½ etatu, pod opieką asystenta znajduje się obecnie 8 rodzin.

Inne rodzaje pomocy i świadczeń

Świadczenie wychowawcze:

Całkowita kwota przyznanego świadczenia wychowawczego w 2022 r. wyniosła 2 229 061,00 zł. W roku sprawozdawczym Gmina Lisewo przestała być organem właściwym prowadzącym postępowania w/s świadczeń wychowawczych. W chwili obecnej wójt jest właściwy tylko w sprawach niezakończonych oraz świadczeń nienależnie pobranych.

Świadczenia rodzinne i fundusz alimentacyjny

Źródło: opracowanie własne GOPS na podstawie ewidencji.

Liczba osób pobierających zasiłki rodzinne wraz z dodatkami oraz korzystające z funduszu alimentacyjnego spada z powodu niskiego kryterium dochodowego oraz wzrostu wynagrodzenia minimalnego. Zauważalny jest jednak wzrost świadczeń opiekuńczych – uzależnionych od niepełnosprawności, co potwierdza sytuację widoczną także w systemie pomocy społecznej.

Dodatki mieszkaniowe, dodatki energetyczne

INNE RODZAJE POMOCY I ŚWIADCZEŃ

WYSZCZEGÓLNIENIE		Rok 2021	Rok oceny 2022	Prognoza 2023
DODATKI MIESZKANIOWE				
Liczba gospodarstw domowych	1	13	18	18
Kwota świadczeń w złotych	2	18 712	18 831	23 000
DODATKI ENERGETYCZNE				
Liczba gospodarstw domowych	3	3	2	0
Kwota świadczeń w złotych	4	474	88	0

Źródło: Centralna Aplikacja Statystyczna MRPiPS.

Dodatki energetyczne

Dodatki osłonowe (zależne od dochodu) - liczba złożonych wniosków – 843. Liczba wypłaconych dodatków: 780, na łączną kwotę: 574 606,24 zł.

Dodatki węglowe - liczba złożonych wniosków – 1439. Liczba wypłaconych dodatków: 1196, na łączną kwotę: 3 588 000,00 zł.

Dodatki dla gospodarstw domowych (inne źródła ciepła) - liczba złożonych wniosków: 120, wypłaconych dodatków na łączną kwotę: 276 000,00 zł.

Pozostałe

Pomoc społeczna to nie tylko wsparcie finansowe osób i rodzin potrzebujących pomocy, ale także pomoc instytucjonalna, świadczona przez placówki pomocy społecznej. W Gminie Lisewo działalność taką prowadzi Zakład Aktywności Zawodowej w Drzonowie.

Na terenie Gminy funkcjonuje także Dom Pomocy Społecznej (Mgoszcz) dla dorosłych niepełnosprawnych intelektualnie oraz Placówka opiekuńczo - wychowawcza (Pniewite). Są to jednak placówki finansowane i prowadzone przez inne podmioty (m. in. Powiat Chełmiński)

Finanse w 2022 r.

Środki finansowe wydatkowane w Gminie Lisewo na zadania z zakresu polityki społecznej wyniosły w 2022 roku 11 763 163,21

Dział i nazwa	855 Rodzina	852 Pomoc społeczna	853 Pozostałe zadania	854 Edukacja i opieka wychowawcza	851 Ochrona zdrowia	RAZEM
Kwota w zł	4 689 903,70	1 977 453,51	4 837 795,00	124 990,00	133 021,00	11 763 163,21

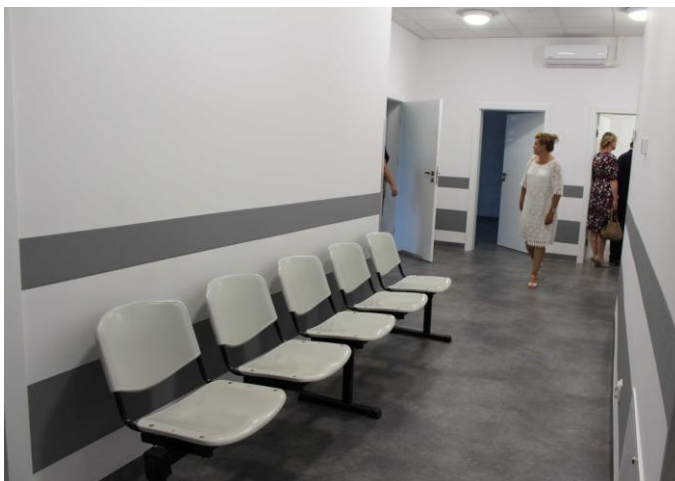
Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GOPS.

VI.3. Gminny Ośrodek Zdrowia w Lisewie

Podstawową opiekę medyczną mieszkańcom gminy zapewnia Gminny Ośrodek Zdrowia w Lisewie. Ośrodek jest czynny od poniedziałku do piątku w godzinach od 8:00 do 18:00. W 2022 roku oddano do użytku dodatkowe skrzydło o powierzchni 130 m², na który składają się: przestronna poczekalnia, pomieszczenia socjalne, gabinet stomatologiczny i lekarski oraz gabinet zabiegowy. W wyniku przeprowadzonych prac gabinet pediatryczny i gabinet szczepień zostały przeniesione z pierwszego piętra na parter. Ponadto w dotychczasowej części Ośrodka znajdują się: gabinet ogólny, ginekologiczny oraz rejestracja. Budynek GOZ jest przystosowany do potrzeb osób z niepełnosprawnościami.

W 2022 r. GOZ Lisewo zatrudniał 8 lekarzy Podstawowej Opieki Zdrowotnej: dwóch pediatrów, chirurga – urologa, ginekologa, internistę oraz trzech specjalistów chorób wewnętrznych. Usługi leczenia zamkniętego oraz specjalistyczne porady lekarskie dostępne są w Chełmnie i w Grudziądzu. Na terenie Gminy Lisewo funkcjonują także 3 punkty apteczne.

W sąsiedztwie Gminnego Ośrodka Zdrowia znajduje się również gabinet rehabilitacyjny. Pacjenci mogą korzystać z usług rehabilitacyjnych od poniedziałku do piątku zarówno w godzinach porannych jak i popołudniowych. W 2022 r. realizowano powszechną profilaktykę zdrowotną m.in. w maju wykonano badania mammograficzne oraz 4 razy gościliśmy ambulans do poboru krwi. Krwiodawstwo za każdym razem cieszy się dużym zainteresowaniem wśród mieszkańców. W ubiegłym roku kontynuowany był również ogólnopolski program profilaktyki czerniaka, w którym brały udział dzieci i młodzież ze szkół w Lisewie i w Krusinie. Program miał na celu edukację w zakresie ograniczania zachorowalności na nowotwory przez redukcję ryzyka w zakresie profilaktyki pierwotnej.

Źródło: fot. własne.

Finanse GOZ w latach 2019-2022

Finanse GOZ				
Pozycja	w 2019 r. w zł	w 2020 r. w zł	w 2021 r. w zł	w 2022 r. w zł
Przychody	1 494 657,90	1 623 923,96	1 842 758,65	1 756 519,57
Koszty	1 531 995,01	1 534 536,04	1 558 995,57	1 837 877,30
Zysk/strata	-37 337,11	+ 89 387,92	+ 283 763,08	- 81 357,73

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GOZ.

W roku 2022 wzrosły koszty w stosunku do roku poprzedniego o 278 881,73 zł, natomiast przychody uległy znacznemu zmniejszeniu (o 86 239,08 zł). W konsekwencji w 2022 roku zanotowano stratę w wysokości 81 357,73 zł.

VI.4. Gminna Biblioteka Publiczna w Lisewie

Biblioteka jest samodzielną instytucją kultury o statusie biblioteki gminy wiejskiej. Organizatorem jest Gmina Lisewo. Siedzibą biblioteki jest budynek przy ulicy Toruńskiej 15. Biblioteka funkcjonuje w nowoczesnych pomieszczeniach o powierzchni ponad 200 m².

W Bibliotece funkcjonuje duże pomieszczenie z księgozbiorem, czytelnia, kącik dziecka, wypożyczalnia wyposażona w komputery, kącik audiobookowy ze sprzętem do słuchania, pomieszczenia socjalne. Do dyspozycji jest również pomieszczenie Pracowni Orange.

W 2022 roku zatrudnione były tu 4 osoby tj. 2 bibliotekarki, animator oraz księgowa. Ponadto zajęcia w bibliotece prowadziły osoby z zewnątrz instytucji. W 2022 r. zarejestrowanych było 788 użytkowników.

Usługi i korzystanie z biblioteki

- liczba odwiedzin fizycznych – 18 220,
- liczba wypożyczeń na zewnątrz – 16 774,
- liczba udostępnień na miejscu – 4 532,
- liczba uczestników imprez organizowanych przez bibliotekę – 38 imprez, 1130 uczestników.

Zbiory biblioteczne

Biblioteka dysponuje bogatymi zbiorami, uzupełnianymi o najnowsze wydawnictwa:

- liczba zbiorów bibliotecznych – 34 545,
- wpływy w ciągu roku – 410,
- ubytki w ciągu roku – 207,
- liczba tytułów czasopism – 7,
- liczba audiobooków – 444,
- pozycje wprowadzone do systemu na dzień 31.12.2022 r. – 7075.

Finanse Biblioteki w 2022 r.

- dotacje od Organizatora – 330 057 zł,
- dotacje z Projektów – 43 495 zł,
- wynagrodzenia, pochodne od wynagrodzeń i świadczenia – 203 557 zł,
- zakupy zbiorów bibliotecznych – 13 104 zł,
- zużycie materiałów – 16 817,35 zł,
- zakup usług obcych – 27076,70 zł,
- pozostałe koszty i energia – 3 747,70 zł.

Źródło: fotografie własne.

W Bibliotece jest organizowanych mnóstwo wydarzeń kulturalnych, w tym:

- Finał Wielkiej Orkiestry Świątecznej Pomocy, w 2022 r. zebraliśmy 18 106 zł!,
- zajęcia w czasie ferii zimowych (pokaz pierwszej pomocy, zajęcia kulinarne, ognisko w parku, gry i zabawy planszowe, zajęcia rękodzielnicze, turniej gier komputerowych, wyjazdy do kina Helios w Grudziądzu, bal karnawałowy),
- zajęcia w czasie wakacji (zajęcia animacyjne, plastyczne, kulinarne, seanse filmowe),
- Święto Niepodległości 11 listopada,

- cykliczne zajęcia kreatywne dla dzieci (łapacze snów, tworzenie metodą decupage, eksperymenty chemiczne, tworzenie piasku kinetycznego, masa 3D itp.),
- organizacja konkursów (walentynkowy, konkurs plastyczny „Mój wymarzony Dzień dziecka”, konkurs na babkę wielkanocną),
- organizacja wyjazdów i wycieczek (wyjazdy letnie nad morze, wyjazdy do kina Helios w Grudziądzu, wyjazd na koncert zespołu Pieśni i Tańca „Śląsk”, wyjazd do Trójmiasta „Śladami Jana Pawła II”),
- lekcje biblioteczne dla przedszkolaków i uczniów szkoły podstawowej,
- projekt ekologiczny pod nazwą „Chronię z Orange środowisko, z ekologią jest mi blisko”. W ramach zadań tworzono budki lęgowe dla ptaków, lasy w słoiku z recydingu, sprzątano też naszą gminę i zorganizowano bal i konkurs na „Eko stroje”,
- projekt BLISKO „Blisko lisewskiej Biblioteki”, w ramach którego przeprowadzono:
 - diagnozę potrzeb społeczności,
 - szkolenia bibliotekarzy i partnerów,
 - wyjazd studyjny do Lubiewa,
 - kino sferyczne dla dzieci,
 - warsztaty z rysownikiem karykatur dla młodzieży,
 - spotkanie autorskie z podróżnikiem Michałem Szulimem,
 - koncert poezji śpiewnej - zespół Plateau,
 - koncert muzyki włoskiej – zespół Grotto.

Źródło: fotografie własne.

Biblioteka była organizatorem Wernisażu Fotografii Artystycznej Dariusza Groźnińskiego pod nazwą „Obrazy z moich stron”.

Źródło: fotografie własne.

Biblioteka samodzielnie i we współpracy z innymi podmiotami i osobami, prowadziła liczne zajęcia rozwijające umiejętności i integrujące lokalną społeczność, w tym:

- zajęcia z robotyki,
- nauka gry na gitarze,
- zajęcia dla Cheerleaderek,
- „Mała książka, wielki człowiek”
 - wyprawki dla małych czytelników,
- zajęcia plastyczne i kreatywne dla dzieci,
- zajęcia rękodzielnicze – Makrama dla dorosłych,
- patronat nad zespołem „Lisewianie”,
- Klub czytelniczy „Nienasyceni Książką”,
- Szukanie Wielkanocnego Zajączka,
- animacje dla dzieci na Jordankach.

Źródło: fot. własna.

Źródło: fotografie własne.

VI.5. Szkoły

W Gminie Lisewo w 2022 r. funkcjonowały 2 szkoły: Zespół Szkolno-Przedszkolny w Lisewie i Szkoła Podstawowa w Krusinie.

1. Zespół Szkolno-Przedszkolny w Lisewie

Obwód obejmował miejscowości: Drzonowo, Chrusty, Krajęcín, Lipienek, Lisewo, Malankowo, Mgoszcz, Piątkowo, Pniewite i Strucfoń. W roku szkolnym 2021/2022 liczyła 16 oddziałów, do której uczęszczało 293 uczniów, średnio w klasie było 18 uczniów. Uczniowie uczyli się od poniedziałku do piątku od godziny 8:00 do 14:25. Od godziny 7:00 funkcjonowały świetlice szkolne.

Do Gminnego Przedszkola w Lisewie w roku szkolnym 2021/2022 uczęszczało 115 dzieci, w tym 35 sześciolatków. Pozostałe dzieci to 5, 4 i 3- latkowie. W przedszkolu funkcjonowało 6 oddziałów, w tym 2 oddziały przedszkolne sześciolatków, 1 oddział pięciolatków, 2 oddziały 4- latków i 1 oddział 3- latków. Przedszkole otwarte było codziennie od poniedziałku do piątku w godzinach od 6:45 do 16:15. Łącznie do Zespołu Szkolno – Przedszkolnego w Lisewie uczęszczało 408 uczniów i przedszkolaków.

W ZS-P zatrudnionych było 45 nauczycieli w pełnym wymiarze i 1 nauczyciel w niepełnym wymiarze. W szkole uczy: 23 nauczycieli dyplomowanych, 12 nauczycieli mianowanych, 10 nauczycieli kontraktowych. W szkole zatrudnionych jest także 24 pracowników administracji i obsługi (kucharze, administracja, sprzątaczkí, konserwatorzy, obsługa hali).

2. Szkoła Podstawowa im. Marii Skłodowskiej- Curie w Krusinie

Obwód szkoły obejmował miejscowości: Bartlewo, Błachta, Kamlarki, Kornatowo, Krusin, Linowiec, Tytlewo i Wierzbowo. W roku szkolnym 2021/22 uczęszczało 134 uczniów do klas I – VIII, co daje średnią 17 uczniów w klasie. Do oddziałów przedszkolnych uczęszczało 35 dzieci (24 do 3-5 latków i 11 do 6 latków).

W roku szkolnym 2021/2022 w szkole zatrudnionych było 18 nauczycieli, w tym 3 na niepełnym etacie, 4 pracowników obsługi, 1 sekretarka oraz księgowá – 1/4 etatu. Funkcjonowanie świetlicy szkolnej dostosowane było do dowozów.

3. Nagrody i wyróżnienia Wójta Gminy dla najlepszych uczniów

A. Stypendia o charakterze motywującym: Są to stypendia wypłacane, co miesiąc od września do sierpnia dla uczniów szkół ponadpodstawowych, którzy uzyskali średnią ocen za poprzedni rok szkolny powyżej 4,75:

- ogółem wniosków – 26,
- pozytywnie rozpatrzonych – 25.

B. Nagrody dla najlepszych uczniów z Gminy Lisewo (absolwenta szkoły średniej), którzy uzyskali średnią ocen powyżej 5,0 otrzymało 3 uczniów.

Łączną wartość stypendiów i nagród: 62 550 zł.

Źródło: fot. własna.

4. Dowożenie uczniów

Uczniowie byli dowożeni do szkół w gminie przez Przedsiębiorstwo Komunikacji Samochodowej w Bydgoszczy, w ramach publicznego transportu zbiorowego. Z transportu mogą korzystać wszyscy uczniowie. W roku szkolnym 2021/2022 z dowozu korzystało 23 uczniów niepełnosprawnych.

Organizacja dowozu uczniów odbywała się następująco:

- samochodem ZAZ Drzonowo – 21 uczniów do Specjalnego Ośrodka Szkolno-Wychowawczego w Chełmnie;
- samochodem z firmy GRAWIT – 2 uczniów do Ośrodka Szkolno – Wychowawczego nr 2 w Bydgoszczy,
- dwóch uczniów dowozili rodzice, którym wypłacono zwrot kosztów dojazdu.

Koszt dowozu uczniów oraz dzieci z niepełnosprawnością: 139 056,62 zł.

5. Finansowanie zadań oświatowych

Rok	Wysokość subwencji oświatowej	Wysokość dotacji przedszkolnej oraz opłat z gmin i od rodziców	Razem subwencja i dotacje	Wynagrodzenia z pochodnymi	Środki własne dołożone do wynagrodzeń	Łączne wydatki na bieżące zadania oświatowe	Środki własne dołożone do bieżących zadań oświatowych
2018	4 648 282	305 217,67	5 214 099,80	5 214 099,80*	422 130,24	6 796 724,45	1 843 224,78
2019	4 959 091	262 651,76	5 221 742,76	6 317 425,27*	1 095 682,51	7 866 785,23	2 645 042,47
2020	4 979 205	251 311,30	5 230 516,30	6 333 382,80*	1 102 866,50	7 710 056,85	2 479 540,55
2021	5 075 402	367 243,28	5 442 645,00	6 947 288,21	1 709 575,21	8 396 987,93	2 954 342,65
2022	5 050 330	181 561,04	5 231 891,04	6 541 640,95	1 309,749,91	8 352 855,15	3 120 964,11

Źródło: opracowanie własne

*Bez uwzględnienia wydatków osobowych niezaliczanych do wynagrodzeń (odprawy, ekwiwalenty)

W każdym roku Gmina Lisewo otrzymuje subwencję oświatową z budżetu państwa, dotację do przedszkola oraz inne dotacje (od innych gmin, na podręczniki, wyposażenie stołówki itp.) i wpłaty od rodziców. Niestety kwoty te nie wystarczają nawet na sfinansowanie wynagrodzeń osób zatrudnionych w placówkach oświatowych.

W 2022 roku gmina „dołożyła” 3 120 964,11 zł do bieżącego funkcjonowania szkół i przedszkoli co stanowi 37,36% łącznych wydatków oświatowych (w 2018 r. 27,11%, w 2019 r. 33,17%, w 2020 r. 32,15%, 2021 r. 35,18 %). Niepokojący jest fakt, że w 2022 roku pomimo wzrostu bieżących kosztów utrzymania (w tym minimalnego wynagrodzenia, wysokość subwencji oświatowej jest niższa niż w roku 2021.

Wydatki w dziale oświata wyniosły 8 352 855,15 zł w tym:

- 1) wydatki bieżące 8 347 855,20 zł
- 2) wydatki inwestycyjne: 4 999,95 zł.

1.1. Wydatki bieżące 7 071 337,02 zł w tym:

- ❖ Szkoły Podstawowe: 6 640 284,75 zł,
- ❖ Realizacja zadań wymagających specjalnej organizacji: 298 887,37 zł,
- ❖ Doskonalenie zawodowe: 37 466,29 zł,
- ❖ Podręczniki szkolne: 34 993,40 zł.

1.2. Wydatki bieżące na wychowanie przedszkolne łącznie 1 172 299,41 zł, w tym:

- ❖ Na Gminne Przedszkole 971 222,51 zł,
- ❖ Na oddziały przedszkolne w szkołach 201 076,90 zł.

Otrzymana dotacja na przedszkola i na oddziały przedszkolne w szkołach oraz wpłaty rodziców wyniosły: 147 463,04 zł. Różnica 1 024 836,37 zł pokryta została z budżetu gminy.

VI.6. Zakład Aktywności Zawodowej w Drzonowie

W 2022 roku zatrudniał 17 osób personelu i 47 osób z niepełnosprawnością, w tym: 26 osób ze znacznym stopniem niepełnosprawności i 21 osób z umiarkowanym stopniem niepełnosprawności.

Zatrudnione osoby niepełnosprawne pochodziły z:

Miasta Chełmna	- 19 osób,
Gminy Chełmno	- 2 osoby,
Lisewa	- 9 osób,
Papowa Biskupiego	- 4 osoby,
Stolna	- 5 osób,
Unisławia	- 4 osoby,
Kijewa Królewskiego	- 3 osoby,
Dąbrowy Chełmińskiej	- 1 osoba.

Sytuacja finansowa:

Funkcjonowanie ZAZ możliwe jest dzięki dofinansowaniu ze środków PFRON Województwa Kujawsko – Pomorskiego. Zgodnie z umową, organizator ZAZ (Gmina Lisewo) jest zobowiązana do pokrycia 10% kosztów funkcjonowania. Zakład ponadto aktywnie pozyskuje środki z SODiR i z budżetu województwa.

Finanse Zakładu Aktywności Zawodowej w Drzonowie – 2022 r.

4.584.929,24 zł		4.404.650,63 zł		
WPLYWY	PFRON:	1.339.500,00 zł	PFRON:	1.339.500,00 zł
	Organizator	480.000,00 zł	Organizator	851.090,13 zł
	SODiR	851.090,13 zł	SODiR	480.000,00 zł
	środki z budżetu województwa	49.000,00 zł	środki z budżetu województwa	49.000,00 zł
	działalność gospodarcza netto	1.865.339,11 zł	działalność gospodarcza netto	1.685.060,50 zł
WYDATKI:				

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych ZAZ

Działalność gospodarcza

Działalność zakładu oparta jest na współpracy z firmami zewnętrznymi w zakresie produkcji i cięcia kartonu, usług w zakresie utrzymywania czystości wokół nieruchomości oraz świadczenia usług gastronomicznych, cateringowych i hotelarskich.

W roku 2022 przychody z działalności gospodarczej wyniosły brutto 2.075.158,64 zł, (netto 1.816.249,40 zł) w tym:

- ❖ Drzonowo – netto – 857.844,56 zł, brutto – 1.023.159,62 zł,
- ❖ Chełmno – netto – 958.404,84 zł, brutto – 1.051.999,02 zł.

Modernizacja i remonty:

W 2022 roku w ośrodku „Nad Jeziorem” zostały przeprowadzone następujące remonty: remont pomieszczeń socjalnych, pokoi, dachu w budynku hotelowym oraz remont pomostu.

Dokonano zakupu 5 stołów z 20 krzesłami, 3 parasoli, 3 szaf, 5 szafek nocnych, 3 telewizorów, 5 łóżek, 3 komputerów i szlabanu wjazdowego. Poza tym oczyszczono plażę i nawieziono nowy piasek.

Ze środków ZFA wykonano remont pomieszczeń socjalnych w ośrodku „Nad Jeziorem”, zakupiono obieraczkę do ziemniaków, piec konwekcyjno – parowy, odkurzac do liści, kosiarkę spalinową, żelazko, odkurzac, 2 wózki na tereny zewnętrzne.

Źródło: fotografie własne ZAZ

VII. Pozostała działalność

VII.1. Ochrona środowiska

W zakresie ochrony środowiska obowiązuje Uchwała Nr XXXIII/223/2017 Rady Gminy Lisewo z dnia 15 listopada 2017 r. w sprawie przyjęcia Programu Ochrony Środowiska dla Gminy Lisewo na lata 2017-2020 z perspektywą do roku 2025. Ważnym dokumentem planistycznym jest także Plan Gospodarki Niskoemisyjnej dla Gminy Lisewo przyjęty w 2016 r. (więcej – w dziale nr IV dot. realizacji strategii i programów). Poniżej przedstawiono dane na temat obszarów, w których w 2022 r. prowadzono działania (prócz gospodarki wodno-ściekowej i ochrony wód – te dane przedstawiono w dziale: Działalność Jednostek Organizacyjnych Gminy).

❖ Odbiór i utylizacja wyrobów azbestowych z terenu Gminy Lisewo

W 2022 roku z terenu Gminy Lisewo zostało odebranych i zutylizowanych 107,97 Mg wyrobów azbestowych. Urząd Gminy w Lisewie uzyskał 100% dofinansowania z WFOŚiGW w kwocie 45347,40 zł. W efekcie zabrany został szkodliwy eternit z 31 gospodarstw domowych lub nieruchomości.

❖ Inne

Gmina Lisewo posadziła w 2022 r. ok. 750 sztuk drzew. Zostały one posadzone wzdłuż dróg gminnych. Poza tym pielęgnowano istniejącą zieleni w parku i na terenach rekreacyjnych oraz urządzano miejsca zielone. Wiele prac w tym zakresie wykonywali mieszkańcy samodzielnie (np. w ramach funduszu sołectkiego).

Źródło fot.: profil Sołectwa Kornatowo i Wierzbowo na Facebooku.

❖ Gospodarka odpadami

System gospodarowania odpadami komunalnymi w Gminie Lisewo obejmuje nieruchomości zamieszkałe i nieruchomości niezamieszkałe, czyli takie na których nikt nie zamieszkuje, ale odpady komunalne powstają.

Zagospodarowaniem i przetwarzaniem odpadów komunalnych pochodzących z terenu Gminy Lisewo zajmuje się, podobnie jak w roku ubiegłym, Zakład Usług Miejskich „ZUM” Sp. z o.o. z siedzibą w Chełmnie. Odpady komunalne z terenu Gminy Lisewo zagospodarowywane są w Zakładzie Zagospodarowania Odpadów w Osnowie. Ponadto odpady ulegające biodegradacji przekazane zostały do Przedsiębiorstwa Usług Komunalnych w Lipinie Sp. z o.o. oraz do Przedsiębiorstwa Usług Gminnych Pakość Sp. z o.o.

W 2022 roku z terenu Gminy Lisewo odebrano odpady o łącznej masie 1 583,569 Mg. Z pogłębionej analizy wnioskujemy, że w ilości odpadów komunalnych w 2022 roku, odpady zmieszane stanowiły 55 % łącznej masy odpadów. Drugą co do wielkości frakcją były odpady

ulegające biodegradacji (18 %), natomiast trzecią tworzywa sztuczne (9 %). W Punkcie Selektywnego Zbierania Odpadów Komunalnych (PSZOK) zebrano w 2022 roku łącznie 30,360 Mg odpadów.

W Gminie Lisewo w 2022 roku poziom przygotowania do ponownego użycia i recyklingu odpadów komunalnych wyniósł 41,83 %. Natomiast poziom składowania odpadów komunalnych i odpadów pochodzących z przetwarzania odpadów wyniósł 18,70% (jest to wartość niższa niż w roku poprzednim). Jeżeli chodzi o osiągnięty w danym roku poziom ograniczenia składowania masy odpadów komunalnych ulegających biodegradacji (TR) to wyniósł on 15,15%. Z informacji o udziale odpadów przekazanych do termicznego przekształcenia w stosunku do odebranych i zebranych odpadów wynika, że przekazanych zostało 0,1020 Mg odpadów.

Koszty funkcjonowania systemu gospodarki odpadami komunalnymi w Gminie Lisewo w 2022 roku wyniosły łącznie 1 403 051,50 zł. Zaległość na dzień 31.12.2022 r. wyniosła: 176 974,58 zł, natomiast nadpłata na dzień 31.12.2022 r.: 14 213,91 zł.

Podkreślenia wymaga fakt, że utrzymanie równowagi w kolejnych latach pomiędzy dochodami, a wydatkami z tytułu gospodarowania odpadami komunalnymi może być trudne z uwagi na okoliczności niezależne od jednostek samorządu terytorialnego, związane między innymi ze wzrostem kosztów odbioru i zagospodarowania wszystkich rodzajów odpadów komunalnych. Wynikają one ze wzrostu cen paliw i energii elektrycznej, ale także z ograniczonych możliwości zagospodarowania odpadów, czy nieprzewidywalnych sytuacji takich jak konflikt zbrojny na Ukrainie.

Jednym z podstawowych warunków poprawienia funkcjonowania systemu gospodarowania odpadami komunalnymi jest włączenie się do jego realizacji wszystkich mieszkańców gminy. Wiąże się to z potrzebą zmiany podejścia do środowiska, w którym człowiek przebywa, a co za tym idzie wszechstronną edukacją ekologiczną. Priorytetem w polityce ekologicznej gminy jest zmniejszenie ilości wytwarzanych odpadów oraz ich prawidłowa segregacja.

Źródło fot.: profil Sołectw Lipienek i Kornatowo na Facebooku.

❖ **Realizacja Programu opieki nad zwierzętami bezdomnymi oraz zapobiegania bezdomności zwierząt na terenie Gminy Lisewo na 2022 r.,**

❖ **Opieka nad zwierzętami bezdomnymi**

W 2022 r. Gmina Lisewo wraz z instytucjami współpracującymi oraz mieszkańcami zaopiekowała się 10 kotami i 27 psami. Do przychodni weterynaryjnej trafiła też kuna (prawdopodobnie po wypadku drogowym) odłowiona w Lisewie.

Zdecydowana większość zwierząt znalazła nowe domy, a to dzięki tytanicznej pracy Centrum Opieki nad Zwierzętami w Grudziądzu oraz naszych lokalnych opiekunów i karmicieli. Były też przypadki psów, których mimo wielu prób nie udało się odłowić oraz takich, których mimo wysiłków lekarzy weterynarii i COZ'u nie udało się uratować.

❖ **Zapobieganie bezdomności zwierząt**

W 2022 r. zaczipowano 50 sztuk zwierząt oraz wykastrowano 60 sztuk zwierząt, w tym:

- zwierzęta właścicielskie – 50 (w tym 25 kotek, 2 koty, 20 suk i 3 psy).
- koty wolno żyjące – 10 (w tym 8 kotek i 2 koty).

Zabiegi odbywały się w Przychodni Weterynaryjnej Rudy Kot Anna Sargalska w Grudziądzu.

Źródło: COZ Grudziądz oraz fotografie własne.

❖ Koszty

W 2022 r. na realizację zadań związanych z ochroną zwierząt wydatkowano łącznie aż 41 096,21 zł, z czego na schronisko przeznaczono 23 968,21 zł, na kastracje i czipowanie 13 850,00 zł, na koty wolno żyjące 2 150,00 zł oraz na pozostałe koszty 1 128,00 zł (inne zakupy np. karma, obroże, smycze).

Źródłem finansowania były środki własne tj. budżet Gminy Lisewo oraz środki z dofinansowania z Fundacji ZWIERZ (5 000,00 zł).

Koszty na realizację Programu opieki nad zwierzętami bezdomnymi (...) w latach 2019 – 2022					
Rok	2019	2020	2021	2022	Razem
Kwota w złotych	12 710,35 zł	13 434,64 zł	17 647,43 zł	41 096,21 zł	84 888,63 zł

Źródło: opracowanie własne.

❖ Pozostałe działania

W ubiegłym roku odbyło się kilka zbiórek karmy dla schroniska w Grudziądzu zarówno w szkołach (Szkolne Koło Wolontariatu i Młodzieżowa Rada Gminy Lisewo), jak i wśród osób prywatnych. W lutym i w marcu miała także miejsce zbiórka dla zwierząt z Ukrainy.

VII.2. Ochotnicze Straże Pożarne

Na terenie Gminy Lisewo zarejestrowanych jest 10 jednostek OSP. Jednostki Ochotniczych Straży Pożarnych z terenu Gminy Lisewo podzielono na 3 kategorie:

- jednostki w Krajowym Systemie Ratowniczo-Gaśniczym: OSP Lisewo i OSP Lipienek,
- jednostki wspomagające: OSP Bartlewo, OSP Pniewite, OSP Strucfoń,
- jednostki honorowe: OSP Drzonowo, OSP Krajęcín, OSP Linowiec, OSP Malankowo, OSP Mgoszcz.

Liczba wyjazdów poszczególnych jednostek OSP w latach 2019 – 2022

Lp.	Jednostka OSP	Wyjazdy			
		2019	2020	2021	2022
1.	Lisewo	81	72	108	120
2.	Lipienek	27	32	72	50
3.	Pniewite	6	11	14	8
4.	Strucfoń	4	6	2	8
5.	Bartlewo	12	4	22	22
Razem		190	125	218	208

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z Państwowej Straży Pożarnej w Chełmnie.

W 2022 roku odbyły się 4 wyjazdy do zdarzeń poza teren gminy. W związku z szerokim zakresem działania ochotnicy są wzywani do niezwykle zróżnicowanych zdarzeń. Co ważne, większość interwencji strażacy przeprowadzają samodzielnie, tzn. bez konieczności dysponowania na teren naszej gminy funkcjonariuszy Państwowej Straży Pożarnej w Chełmnie.

Źródło fot.: materiały własne OSP Lisewo i OSP Strucfoń.

W 2022 r. druhowie z Gminy Lisewo przechodzili szkolenia podstawowe, szkolenie dowódców, KPP i BHP. Łączne wydatki poniesione w 2022 roku z budżetu gminy na utrzymanie straży wyniosły 637 097,59 zł. Z tego aż 150 000,00 zł to środki przeciwdziałania COVID a 53 400, 00 zł to środki w ramach Funduszu Sołeckiego, z których m.in. OSP w Bartlewie nabyła specjalny samochód pożarniczy marki Renault, a OSP w Krajęcinnie i OSP w Linowcu wyremontowały swoje remizy.

W 2022 r. w Lisewie odbył się również Powiatowy Zjazd Weteranów Pożarnictwa.

Źródło: fot. Kamil Stępniewski

Rok 2022 był dobry dla strażaków emerytów, którzy dzięki nowej ustawie otrzymali dodatek do emerytur w kwocie 200,00 zł (za czynny udział w działaniach ratowniczych przez 25 lat swojej służby).

Pozyskano także 120 000,00 zł z Funduszu Sprawiedliwości. Środki te zostały przeznaczone za zakup używanego średniego samochodu ratowniczo – gaśniczego Mercedes Atego dla OSP Lipienek.

Źródło fot.: własne.

W 2022 r. zorganizowano Gminne Zawody Sportowo-Pożarnicze, w których wystartowało 7 drużyn mężczyzn oraz drużyna kobiet z OSP z Krajęcina, a także MDP.

Źródło: fot. własne.

VII.3. Współpraca z organizacjami pozarządowymi

Gmina Lisewo aktywizuje, zachęca do współpracy i wspomaga lokalne organizacje pozarządowe. Zasady, cele oraz formy współpracy z organizacjami pozarządowymi w 2022 r. określał Program współpracy z organizacjami przyjęty Uchwałą Nr XXXIV/222/2021 Rady Gminy Lisewo z dnia 10 listopada 2021 roku. W całej gminie funkcjonują 22 stowarzyszenia (zwykle i rejestrowe, w tym 6 Kół Gospodyń Wiejskich), które prowadzą działalność w różnych obszarach.

WSPÓLPRACA ZE STOWARZYSZENIAMI – PRZYKŁADY

- ❖ **Koła Gospodyń Wiejskich** – zaangażowane były m. in. w organizację dożynek

Źródło: fot. profile KGW Lisewo Lejdīs i KGW w Kamlarkach na Facebooku.

- ❖ **5 Wielopoziomowa Drużyna Harcerska z Lisewa** – współpraca przy organizacji Świąta Niepodległości

Źródło fot.: własna.

W 2022 roku Gmina Lisewo ogłosiła otwarte konkursy ofert, obejmujące zadania w następujących zakresach:

1. Upowszechniania kultury fizycznej i sportu w dyscyplinie pika nożna – przyznano dotację na realizację zadania publicznego w wysokości 20 000,00 zł dla Ludowego Klubu Sportowego Victoria Lisewo.

2. Wyboru operatora konkursu na mikrodotacje w ramach regrantingu na realizację zadania publicznego z zakresu działalności wspomagającej rozwój wspólnot i społeczności lokalnej Gminy Lisewo w 2022 roku – na operatora wybrano Stowarzyszenie Kuźnia Inicjatyw Lokalnych w Lisewie - kwota przyznanego wsparcia to 9 000,00 zł.

Poza wsparciem finansowym Gmina oferowała pomoc organizacjom w różnorodnym zakresie, m.in. użyczenie sal i pomieszczeń oraz wyposażenia należącego do gminy. Co ważne współpraca międzysektorowa nie zawsze wymaga dużych nakładów, ale konsekwencji w działaniu.

❖ Stowarzyszenie Kuźnia Inicjatyw Lokalnych w Lisewie

Nabór w ramach regrantingu „Działaj Lokalnie” - podpisanie umów w Gminie Książki.

Źródło: fot. profil KIL na Facebooku.

VII.4. Sport

Gmina Lisewo organizuje wydarzenia sportowe o różnorodnym charakterze zarówno we własnym zakresie, jak i we współpracy z lokalnymi stowarzyszeniami i grupami nieformalnymi (np. Aktywne Lisewo, Lisewskie Morsy). Wiele inicjatyw jest realizowanych przez sołectwa w ramach środków z funduszu sołectkiego i dofinansowań pozyskanych ze źródeł zewnętrznych. W dziale kultura fizyczna i sport w 2022 r. ogółem wydatkowano 64 944,24 zł, co stanowi 50,38 % planu.

❖ Ludowy Klub Sportowy Victoria Lisewo

Ludowy Klub Sportowy Victoria Lisewo został w 2022 r. realizatorem zadania publicznego w zakresie upowszechniania kultury fizycznej i sportu w dyscyplinie piłka nożna. Klub prowadzi drużynę seniorów (25 osób), drużynę młodzików (25 osób), grupę żaków (20 osób) i orlików (20 osób).

Źródło: fot. własna

Rok 2022 władze Klubu oceniają dobrze. Wiosną seniorska drużyna grająca w klasie okręgowej, gr. kujawsko-pomorska I zajęła 12 miejsce.

❖ Zespół cheerleaderek

W 2022 r. w Lisewie przy Gminnej Bibliotece Publicznej działała zespół cheerleaderek, w którego skład wchodziło około 10 dziewczyn z Gminy Lisewo. Treningi odbywały się na sali gimnastycznej oraz w plenerze. Swoje umiejętności grupa prezentuje przy okazji wydarzeń i imprez gminnych.

Źródło: fot. własne.

❖ Koło wędkarskie

Na terenie Gminy Lisewo funkcjonuje Koło wędkarskie PZW nr 66, które w 2022 r. zorganizowało zawody wędkarskie. Odbyły się między innymi: Zawody o Tytuł Mistrza Koła, Zawody z okazji Dnia Dziecka, Zawody Dzień/noc, Zawody o Puchar Wójta Gminy Lisewo i dwie tury Zawodów o Puchar Koła.

Źródło: Profil Koło Wędkarskie PZW nr 66 na Facebooku.

25 maja 2022 r. na boisku wielofunkcyjnym w Lisewie odbyła się „Spartakiada-zdrowo i sportowo” w ramach projektu „Grunt to rodzina”.

Źródło: obie fot. profil KIL na Facebooku.

❖ Turniej Sołectw Plażowej Piłki Siatkowej

W Kornatowie na tzw. „barace” został rozegrany Turniej Sołectw Plażowej Piłki Siatkowej. Organizatorzy: Sołectwo Kornatowo, Biblioteka oraz Gmina Lisewo.

Źródło: fot. własna.

❖ Inne działania

W dniu 16 stycznia 2022 roku 15 drużyn wzięło udział w charytatywnym Turnieju piłki halowej „Gramy dla Olafa”. Turniej miał na celu zebranie funduszy na wsparcie leczenia i rehabilitacji mieszkańca Lisewa, Olafa. Dzięki zebranym środkom Olaf wraz z rodzicami uczestniczył w turnusie rehabilitacyjnym w Bydgoszczy.

Źródło: profil p. Jakuba Smolnego na Facebooku.

Wierzbowo i Zajęcia nordic walking.

Źródło: fot. Sołectwo Wierzbowo na Facebooku.

Lipienek i Turniej tenisa stołowego

Źródło: fot. Sołectwo Lipienek na Facebooku.

W grudniu w Lisewie miał miejsce charytatywny maraton zumbi na rzecz mieszkanki Lipienka, chorującej na stwardnienie rozsiane.

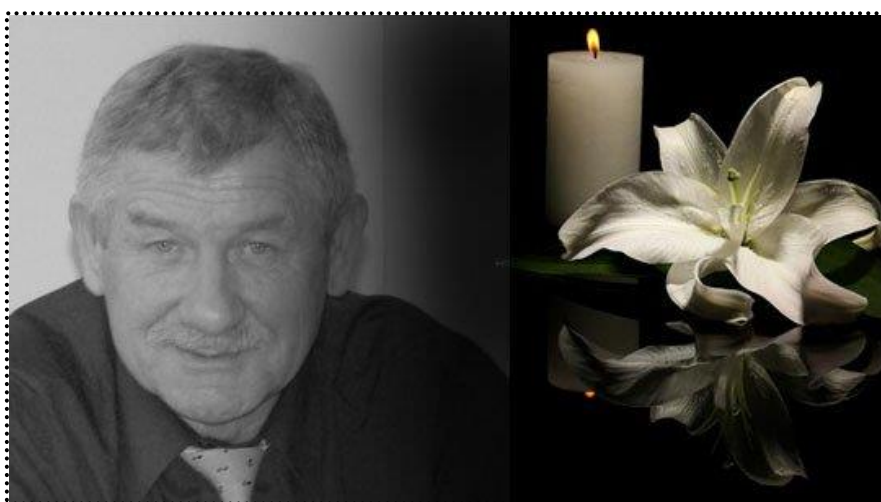
Źródło: fot. własna

VII.5. Wydarzenia kulturalne, społeczne, wyróżnienia i projekty

☆ Ostatnie pożegnanie Wójta Jerzego Cabaja

W czerwcu z głębokim żalem przyjęliśmy informację o śmierci śp. Jerzego Cabaja – Wójta Gminy Lisewo w latach 2002-2014. Pan Jerzy Cabaj przez wiele lat działał społecznie i zawodowo na rzecz społeczności Gminy Lisewo. Pełnił wiele funkcji społecznych w gminie, harcerstwie, związku wędkarskim, klubie piłkarskim i wielu innych organizacjach oraz instytucjach. Przez wiele lat był również Dyrektorem Szkoły Podstawowej w Drzonowie. To z jego inicjatywy powstał m.in. Zakład Aktywności Zawodowej w Drzonowie.

Pan Jerzy Cabaj był człowiekiem wspaniałym, pełnym pasji, rodzinnym i bardzo życzliwym. Kochał świat i zmieniał go na lepszy, a na jego twarzy prawie zawsze gościł uśmiech. Takim go zapamiętamy.

Źródło: fotografia własna.

W roku 2022 Gmina Lisewo, jak i organizacje społeczne oraz sołectwa otrzymały liczne nagrody i wyróżnienia na szczeblu ogólnopolskim, wojewódzkim i powiatowym.

☆ Wyróżnienia dla Gminy Lisewo

- Wyróżnienie Towarzystwa Urbanistów Polskich za najlepiej zagospodarowaną przestrzeń publiczną na wsi za projekt Rewitalizacji Ogródka Jordanowskiego w Lisewie,
- Wyróżnienie Marszałka Województwa Kujawsko-Pomorskiego 2020-2021 dla Gminy Lisewo w kategorii „Działalność Społeczna i zaangażowanie na rzecz drugiego człowieka”,
- Lider Wdrażania Programu Czyste Powietrze – Wojewódzki Fundusz Ochrony Środowiska w Toruniu,
- Wyróżnienie z Centrum Opieki nad Zwierzętami w Grudziądzu za współpracę w zakresie ochrony zwierząt,
- Wyróżnienie w konkursie Anioł Powiatu Chełmińskiego dla Kierowniczkii GOPS p. Moniki Kowal w kategorii osób wyróżniających się w działalności pomocy społecznej.

Źródło: fot. własne oraz zdjęcia organizatorów (TUP, Starostwo, FWW, UM i WFOŚ)

☆ Wyróżnienia dla sołectw i organizacji

- II miejsce w wojewódzkim konkursie „Świetlice wiejskie – co się tutaj dzieje?” dla Koła Gospodyń Wiejskich „Sami Swoi” w Bartlewie,
- Wyróżnienie dla Sołectwa Lipienek w ogólnopolskim konkursie „Fundusz sołecki najlepsza inicjatywa”,
- Wyróżnienie dla Koła Gospodyń Wiejskich „Malinówki” w Malankowie w wojewódzkim konkursie kulinarnym Bitwa Regionów.

☆ Kluby Seniora w Gminie Lisewo

W 2022 roku kontynuowano realizacja projektu „Kluby Seniora w Gminie Lisewo”. Do 5 klubów usytuowanych w miejscowościach Lisewo, Lipienek, Pniewite, Błachta i Tytlewo uczęszcza ponad 100 seniorów.

Źródło: fot. własne.

☆ Projekt Cyfrowa Gmina i 51 laptopów dla mieszkańców gminy

Źródło: fot. własna.

☆ Wizyta studyjna z Wielkopolski

W dniach od 30 września do 1 października gościliśmy przedstawicieli samorządu, radnych oraz sołtysów z Gminy Krzywiń w ramach wizyty studyjnej, której celem była wymiany doświadczeń, informacji w zakresie budowania społeczeństwa obywatelskiego, a także prezentacja dobrych praktyk dotyczących partycypacji społecznej. Podczas wizyty goście odwiedzili sołectwa Lipienek, gdzie uczestniczyli w przekazaniu samochodu dla lokalnej OSP, ale także Kornatowo, Lisewo, Pniewite oraz Wierzbowo.

Źródło: fot. własna.

☆ Dożynki Powiatowo-Gminne w Lisewie

W dniu 3 września 2022 r. na stadionie sportowym odbyło się święto plonów. Najpierw odprawiono uroczystą Mszę Świątą, podczas której poświęcono chleby, plony oraz wieńce dożynkowe. Potem odbyła się część oficjalna, a następnie cześć artystyczna.

Źródło: fotografie własne.

☆ **Rocznica wybuchu II Wojny Światowej**

W dniu 1 września 2022 r. na cmentarzu parafialnym w Lisewie odbyły się obchody 83 rocznicy wybuchu II Wojny Światowej. W uroczystości uczestniczyli zaproszeni goście, poczty sztandarowe, uczniowie szkół podstawowych oraz mieszkańcy gminy. Pani Anna Kachniarz oraz Pani Zofia Chamier - Ciemińska opowiedziały przybyłym o straszliwych, wojennych czasach, o trudach życia codziennego.

Źródło: fot. własne.

☆ **Piknik lisewski 4 czerwca**

W dniu 4 czerwca 2022 r. na terenie Ogródka Jordanowskiego odbyła się impreza z okazji Dnia Dziecka. Na przybyłych czekały liczne atrakcje, m.in. dmuchańce, malowanie twarzy, konkursy sportowe i plastyczne, balonowe zwierzaki i gadżety, prezentacja wozu bojowego i instruktaż pierwszej pomocy pokazany przez OSP Lisewo, demonstracja wozu policyjnego, czy urozmaicony punkt gastronomiczny z bufetem kawowym i przekąskami.

Źródło: fot. własne.

☆ Gminny Dzień Seniora

Dnia 16 września 2022 r. w Bartlewie odbył się V Gminny Dzień Seniora. W wydarzeniu mógł wziąć udział każdy, kto czuł się seniorem. Dla gości przygotowano wiele konkursów, zabawę taneczną przy muzyce oraz ciepły poczęstunek i słodkości.

Źródło: fot. własna.

Wizyta studentów socjologii z UMK w Toruniu

Źródło: fot. własne.

Jasełka

30 Final WOŚP

Noc DJ-ów

Źródło: fotografie własne.

☆Soleckie pogaduchy

W dniu 15 grudnia 2022 r. w sali sesyjnej odbyła się debata pn. „Sposoby na angażowanie społeczności lokalnej”. Prelegentami byli: p. Monika Zając Sołtyska wsi Bartlewo i p. Michał Nowak-Sołtys Radunicy w Gminie Pruszcz Gdański.

Źródło: fot. własna.

Warsztaty z Młodzieżowymi Radami Gmin

W październiku 2022 r. 40 młodzieżowych radnych z Gmin: Lisewo, Gruta, Jabłonna (woj. lubelskie) i Klembów (woj. mazowieckie) oraz ich opiekunowie spotkali się na dwudniowych warsztatach. Był to niezwykle inspirujący i ciekawy czas.

Dzień Sołtysa

11 marca w Polsce obchodzony jest Ogólnopolski Dzień Sołtysa. Z tej okazji 10 marca br. Wójt Jakub Kochowicz oraz Przewodniczący Rady Piotr Goliński zaprosili Sołtyski i Sołtysów na uroczystość do lisewskiej Restauracji Nad Stawem.

Źródło: obie fot. własne.

VII.6. Wsparcie dla Ukrainy

24 lutego 2022 r. rozpoczęła się inwazja Rosji na Ukrainę. To, co się dzieje za naszą wschodnią granicą zmobilizowało do działania również lisewskich społeczników. Nie czekając na decyzje szczebla centralnego postanowiliśmy sami zainicjować akcję pomocy humanitarnej dla uchodźców oraz tych osób, które zostały w ogarniętym wojną kraju.

Zaledwie kilka dni po wybuchu wojny w Ukrainie jednocześnie prowadzono kilka zbiórek darów. Świetlice wiejskie, remizy strażackie, sala gimnastyczna, czy pomieszczenia w szkołach i przedszkolu zamieniły się w magazyny. Stosy towarów rosły i rosły. Przyjeżdżały do nas dary z całej gminy, ale też z Niemiec (w sumie ok. 15 ton!), czy z Gmin: Płużnica, Chełmża i Miasto Wąbrzeźno. Prężnie działał Zespół Szkolno-Przedszkolny wraz ze Szkolnym Kołem Wolontariatu i Młodzieżową Radą Gminy Lisewo. Lokalne firmy bardzo chętnie włączyły się do zbiórki i w swoich placówkach przygotowały specjalne kosze na dary.

Źródło: fot. własne oraz profil 5 WDH im. F. Bielińskiego na Facebooku.

Rękawy do pracy zakasali harcerze, strażacy, społeczność szkolna, rodzice, przedsiębiorcy, urzędnicy, sołtysi wraz z radami sołeckimi oraz wielu, wieceelu aktywnych mieszkańców. Ci odpowiedzieli na apel pokazując, że jesteśmy społeczeństwem bardzo empatycznym i wrażliwym na krzywdę drugiego człowieka. Zgromadzone dary były segregowane i ponownie pakowane wg kategorii produktów. Przez kilka dni pracę tę wykonywało kilkudziesięciu wolontariuszy. Następnie transportami pod opieką najlepszych kierowców nocą wyjeżdżały bądź bezpośrednio na Ukrainę, bądź do magazynów przeładunkowych przy samej granicy. Część darów było transportowanych do punktów przeładunkowych utworzonych w: Komendzie Powiatowej PSP w Chełmnie, Urzędzie Miasta Chełmna, czy ZHP w Bydgoszczy (dary ze zbiórki harcerzy jechały bezpośrednio do skautów we Lwowie).

W szkołach zorganizowano specjalną akcję, w skład której wchodziła loteria i sprzedaż różnych smakołyków. Inicjatywa przeszła najśmielsze oczekiwania organizatorów, bo z zebranych środków udało się kupić... aż 2 agregaty prądowców! Równolegle do powyższych działań prowadzono nabór na wolontariuszy, którzy pojedą pomagać w strefie przygranicznej. Już 15 marca br. pierwsza grupa wyruszyła do Cieszanowa (kilkanaście kilometrów od granicy). Przez pięć dni pracowali w magazynie, do którego przywożono dary z połowy Europy, a które codziennie wywożono tam, gdzie są najbardziej potrzebne. Kilkudziesięciu wolontariuszy z Polski, Ukrainy, Hiszpanii, Wielkiej Brytanii, czy USA stworzyło atmosferę przyjaźni i bezinteresownego zaangażowania. Wyjazd odcisnął na uczestnikach ogromne piętno, a poznani ludzie i ich determinacja sprawiły, że zapragnęli tam wrócić. I wrócili – 5 kwietnia br. na kolejne pięć dni pojechała druga grupa ochotników.

Źródło: fot. własna i ZS-P w Lisewie.

Prócz wysyłania darów przygotowywano także miejsca do zakwaterowania dla uchodźców. Utworzono dwa takie punkty na bazie gminnych obiektów, które wyposażono ze środków budżetu, przekazanych darów, czy ekwipunku użyczonego przez harcerzy. Poza miejscami stworzonymi przez urząd swoje domy i serca otworzyło też wielu mieszkańców Gminy Lisewo. Zaprosili oni pod swój dach matki z dziećmi, ale także osoby starsze oraz zwierzęta.

Źródło: fot. własne.

Dzięki setkom, a pewnie i tysiącom wspaniałych ludzi, którzy bezinteresownie zaangażowali się w pomoc mamy pewność, że zrobiliśmy dużo dobrego i realnie pomogliśmy Ukraińcom. Nie sposób tu jednak wymienić wszystkich z Państwa, którzy dołożyliście swoją cegiełkę. **OGROMNIE ZA TO WSZYSTKO DZIĘKUJĘ** 🇵🇱 🇺🇦.

VII.7. Zmiany w Urzędzie Gminy w Lisewie

W 2022 roku, w ramach awansu wewnętrznego pani Katarzyna Czerwińska dołączyła do Referatu Finansowego i objęła stanowisko ds. poboru zobowiązań pieniężnych. Natomiast w ramach konkursu na wolne stanowiska urzędnicze, do zespołu pracowników Urzędu Gminy w Lisewie dołączyły: pani Katarzyna Bukowska, która pracuje na stanowisku ds. obronności i zarządzania kryzysowego oraz panie Edyta Figurska i Karolina Świs - pełniące obowiązki opiekunek dziecięcych w Punktach opieki dziennej w Lisewie. Zatrudnienie opiekunek wynika z trwałości projektu pt. „Gminne Punkty Opieki Diennej – wsparcie dla rodziców małego dziecka.”

Na zasłużoną emeryturę przeszli p. Bogusława Jurkowska i p. Włodzimierz Przybylski. Naszym emerytom złożyliśmy najserdeczniejsze podziękowania za długoletnią pracę zawodową oraz nieprzeciętne zaangażowanie, życzliwość i „serce”. Życzyliśmy też wszelkiej pomyślności, zdrowia i szczęścia rodzinnego.

W ubiegłym roku wyremontowane zostały trzy pomieszczenia biurowe w urzędzie: biuro nr 9 (gospodarka odpadami, fundusze sołeckie), biuro nr 10 (pozyskiwanie środków zewnętrznych i promocja) i biuro nr 11 (finanse).

Źródło: fotografie własne.

Na terenie urzędu w części gospodarczej został także zamontowany nowy garaż na materiały, sprzęt, wyposażenie i narzędzia.

Źródło: fot. własna.

Podsumowanie

Pozwólcie Państwo, że podsumowanie zacznę nietypowo, bo od podziękowań.

W ostatnim roku wszyscy doświadczyliśmy momentów trudnych, którym niewątpliwie był wybuch wojny w Ukrainie. Pandemia powoli wygasła i wydawałoby się, że wróci wreszcie spokój i stabilizacja. Jednak 24 lutego 2022 r., rzeczywistość zmieniła się diametralnie. Polska stała się krajem przyfrontowym, a my – jej obywatele – społeczeństwem zaangażowanym w pomoc uchodźcom i wsparcie humanitarne w kraju ogarniętym pełnowymiarową wojną. Stanęliśmy w obliczu wyjątkowej tragedii i moim zdaniem poradziliśmy sobie z ówczesnymi wyzwaniem w sposób nietuzinkowy. Nasi mieszkańcy byli nadzwyczaj zaangażowani w niesienie pomocy. To pokazało, iż mimo pozornie sporej odległości od naszej wschodniej granicy jesteśmy w stanie się zjednoczyć i pomagać z ogromnym zaangażowaniem. Jeszcze raz bardzo Państwu za to dziękuję.

Dziękuję też oczywiście wszystkim pracownikom Urzędu Gminy w Lisewie, ale także kierownictwu i pracownikom jednostek organizacyjnych tj. GOPS, GOZ, GUWK, GBP, ZAZ. Słowa uznania kieruję do społeczności placówek oświatowych: Zespołu Szkolno – Przedszkolnego w Lisewie, Szkoły Podstawowej w Krusinie i Szkolnych Kół Wolontariatu. Dziękuję radnym Rady Gminy Lisewo, sołtysom i członkom rad sołeckich. Dziękuję Młodzieżowej Radzie Gminy Lisewo oraz Klubom Seniora i słuchaczom UTW. Dziękuję prezesom i działaczom organizacji pozarządowych, grup nieformalnych oraz rolnikom. Wreszcie dziękuję wszystkim strażakom, przedsiębiorcom i mieszkańcom oraz każdej osobie spoza naszej gminy, która w jakikolwiek sposób przyczyniła się do jej rozwoju w 2022 r.

Raport o stanie Gminy Lisewo za rok 2022 odzwierciedla efekty pracy wszystkich tych ludzi. Realizują oni codziennie najróżniejsze zadania, czasem podejmując niełatwe i niepopularne decyzje. Jednak wszyscy mają taki sam cel – dobro gminy i jej mieszkańców.

Chciałbym zaakcentować w tym miejscu kilka kwestii w kontekście dalszego rozwoju Gminy Lisewo. Ubiegły rok nie obfitował w spektakularne budowy i wielkie projekty. Natomiast uważam, że był dość udany przede wszystkim dlatego, że przygotowaliśmy się do realizacji rekordowych inwestycji w 2023 r. Włożyliśmy mnóstwo pracy w pozyskanie zewnętrznych dofinansowań i opracowanie dokumentacji wielu przedsięwzięć. Efektem tego było zdobycie aż 18 milionów złotych, które (powiększone o kolejne wielomilionowe dofinansowania) w bieżącym roku trafią do Państwa za pośrednictwem różnorodnych inwestycji o strategicznym charakterze. Zapewni to dalszy zrównoważony rozwój całej gminie.

Należy także wspomnieć o licznych wyróżnieniach, jakie otrzymały w 2022 r. władze gminy, ale i sołectwa oraz lokalne organizacje. Pod tym względem był to rok wyjątkowy. Miałem zaszczyt odebrać kilka z nich osobiście, ale też uczestniczyłem jako obserwator we wręczeniu pozostałych. Odczuwałem wówczas ogromną dumę i satysfakcję, gdyż coraz częściej jesteśmy stawiani jako wzór do naśladowania dla innych jednostek samorządu terytorialnego. Gmina Lisewo staje się marką samą w sobie, a aktywność społeczna jest niewątpliwie motorem napędowym tego sukcesu.

W 2022 r. swoje zadania realizowała także Społeczna Inicjatywa Mieszkaniowa Nowy Dom sp. z o. o., dzięki której na terenie Gminy Lisewo powstanie kilkadziesiąt mieszkań. Liczę zatem, że w ciągu kolejnych dwóch lat będziemy mieli realną odpowiedź na problem wyludniania się naszej gminy.

Dodatkowo podpisanie przez Marszałka Województwa Kujawsko-Pomorskiego w listopadzie ub. r. umowy na aktualizację dokumentacji obwodnicy Lisewa poważnie zbliża nas do budowy tej wyczekiwanej drogi. Przyniesie to korzyści zarówno w postaci zmniejszenia natężenia ruchu na ul. Chełmińskiej, ale także poprawi komunikację z planowaną strefą inwestycyjną w Lisewie.

Cieszy też postęp prac na drodze wojewódzkiej. W 2022 r. wykonawca realizował je zgodnie z harmonogramem, co daje nam wreszcie realne szanse na całkowite zakończenie tej inwestycji. Planowane na czerwiec 2023 r. zamknięcie przebudowy, po wielu latach utrudnień i komplikacji, przyniesie nam wszystkim zasłużoną ulgę.

Niestety, nie ominęły nas różnego rodzaju problemy i trudności. Kryzys na wschodzie dodatkowo napędził inflację i odbił się na zasobności portfeli mieszkańców, ale również uszczuplił gminną „kasę”. Wzrost cen towarów i usług wygenerował dodatkowe koszty dla samorządu, którym wraz z Panią Skarbnik i radnymi musieliśmy sprostać. Udało nam się to na tyle, że praca gminnych instytucji i jednostek nie została w większy sposób zaburzona. W tym kontekście cieszy też fakt, iż w ubiegłym roku utrzymaliśmy najniższą w całym powiecie stawkę za gospodarowanie odpadami komunalnymi.

Spadły na nas również dodatkowe zadania, z którymi nie mieliśmy do tej pory do czynienia. Prócz wspomnianej na początku aktywności związanej z pomocą dla Ukrainy zajmowaliśmy się też sprzedażą węgla w preferencyjnej cenie. Zadanie wykonaliśmy bardzo dobrze, a stworzony specjalnie w tym celu zespół ludzi rozpoczął realizację jako jeden z pierwszych w okolicy.

Trzeci rok z rzędu udało nam się nie zwiększać zadłużenia gminy - spłacaliśmy kredyty jednocześnie inwestując. Dzięki temu sytuacja budżetowa w tym niełatwym czasie była stabilna (i wciąż taka jest). Wiele ważnych zadań udało się wykonać, ale zdaję sobie sprawę, jak wiele jeszcze przed nami. Do tego potrzebne są finanse – przede wszystkim te pozyskane z zewnątrz. Mieszkańcy czekają na kolejne inwestycje i zapewniam Państwa, że wraz z kadrą urzędników robimy wszystko, aby sprostać tym oczekiwaniom.

Gmina Lisewo to nasza Mała Ojczyzna. To nasz wspólny dom, o który powinniśmy razem dbać. Zapraszam więc Państwa do dalszej współpracy w obszarach, które są Wam najbliższe. Państwa pomysły, kreatywność i bezcenne doświadczenie z pewnością zaowocują fantastycznymi projektami i świetnymi efektami.

Jednocześnie zachęcam Państwa do dyskusji nad *Raportem...* podczas czerwcowej sesji Rady Gminy Lisewo.

Z poważaniem,

Jakub Kochowicz
Wójt Gminy Lisewo

Lisewo, 31 maja 2023 r.

Opracowanie: Urząd Gminy w Lisewie
Nadzór merytoryczny: insp. Monika Maćkowska
Korekta: Ewa Maćkowska

Zdjęcia: archiwum własne Gminy Lisewo lub udostępnione za zgodą
(wówczas informacja każdorazowo pod zdjęciem).

Opracowano w oparciu o materiały źródłowe wydziałów Urzędu Gminy w Lisewie, gminnych jednostek organizacyjnych, GUS, portalu www.polskawliczbach.pl i innych instytucji oraz organizacji.

Raport o stanie Gminy Lisewo za rok 2022 zawiera dane według stanu na dzień 31 grudnia 2022 roku, o ile nie zaznaczono inaczej.

Przy publikacji danych z niniejszego opracowania prosimy o podanie źródła.

Elektroniczna wersja dokumentu znajduje się na stronach internetowych:

www.bip.lisewo.com oraz **www.lisewo.com**